

Szent Borbála-napi megemlékezések

Szent Borbála-napi országos központi ünnepség (Budapest, 2006. december 4.)

A Gazdasági és Közlekedési Minisztérium zsúfolásig megtelt tanácstermében került sor a 2006. évi központi Borbála-napi ünnepségre. Az elnökségben helyet foglalt *Göncz Árpád*, volt köztársasági elnök, *Csizmár Gábor*, a Szociális és Munkaügyi Minisztérium államtitkára, *Felsmann Balázs*, a GKM szakállamtitkára, *Valaska József*, a Magyar Bányászati Szövetség elnöke, *Rabi Ferenc*, a Bánya- és Energiaipari Dolgozók Szakszervezetének elnöke, *dr. Tolnay Lajos*, az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület elnöke, *dr. Böhm József*, a Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kar dékánja és *dr. Zoltay Ákos*, az MBSZ ügyvezető titkára (*képünk*).

A Kormány nevében *Csizmár Gábor*, a GKM nevében *Felsmann Balázs* köszöntötte a bányásztársadalmat, majd kitüntetések átadására került sor.

Az ünnepségen szakmánk művelői a következő kitüntetéseket vették át:

„Magyar Bányászatért” szakmai érdemérem plakett: *Herczog Edit* és *dr. Fazakas Szabolcs* EU parlamenti képviselők (az Európai Parlamentben a bánya- és energiaipar érdekében kifejtett kiemelkedő tevékenységük elismeréseként).

Posztumusz **„Szent Borbála-érem”** kitüntetés: *Vincze László* olajipari geo-

lógiai technikus (életútjával bizonyította – a négyvétagybénelusa ellenére is – azt a kimeríthetetlen erőt és tenniakarást, megújuló képességet, mely a bányászatban dolgozókat jellemzi. Sajnos már nem érthette meg e kitüntetés átadását, így azt testvére, *Luxné dr. Vincze Judit* vette át).

Lelkiismeretes bányászati tevékenységért **„Szent Borbála-érem”** kitüntetés: *Buku Imre*, a Borsodi Szénbányák BDSZ Nyugdíjas Választmány elnöke *Bajnóczy Pálné*, a Magyar Bányászati Szövetség titkárnöje

Farkas József, a Dorogi Bányász Nyugdíjas Alapszervezet elnöke *Fenyvesi Jánosné*, a BDSZ Számvizsgáló Bizottságának elnöke *Göncz Gábor*, a MOL Nyrt. TOK szeizmikus adatfeldolgozási szakértője *Hadobás Sándor*, az Érc- és Ásványbányászati Múzeum igazgatója

Kárpáty Lóránt, a KBFI nyugdíjasa, a BKL Bányászat volt főszerkesztője *Kontsek Tamás*, a Magyar Geológiai Szolgálat osztályvezetője *Maku András*, a Mátrai Erőmű Rt. Központi Karbantartó Kft. marósa *Severnyák János*, a BVH Kht. borsodi fióktelep vezetője *Dr. Somosvári Zsolt*, a Miskolci Egyetem egyetemi tanára *Turcsányi László*, a Borsodi Szénbányák nyugalmazott főmérnöke.

Lelkiismeretes kohászati tevékenységért **„Szent Borbála-érem”** kitüntetés: *Balázs Tamás*, a Csepeli Acélszalag Kft. nyugalmazott igazgatója

Dr. Rempert Zoltán, a Lőrinci Hengermű nyugalmazott főmérnöke

Dr. Sándor József, a FÉMALK ZRt. vezérigazgatója

Dr. Sohajda József, a Csepel Metall Vasöntöde Kft. ügyvezető igazgatója

Dr. Szabó Zoltán, a Dunaferri Zrt. nyugdíjas főtanácsosa

„Kiváló Bányász” kitüntetés:

Baliga György, a Vértesi Erőmű ZRt. Márkushegyi Bányászati fronti vájára *Csikós László*, a MOL Nyrt. Algyői Gáztechnológiai Egység művezetője *Kiss Ferenc*, a Rotary ZRt. főfűrésztere

Németh István, a Magyar Alumínium ZRt. Bauxitbányászati Ágazat szakvezető főaknásza

„Miniszteri Elismerés” kitüntetés:

Babér Zoltán, a Vértesi Erőmű ZRt. Márkushegyi Bányászati gépezés részlegvezetője

Bajnóczy Pálné, a Magyar Bányászati Szövetség titkárnöje

Hámos Gábor, a MECSEKÉRC ZRt. Földtudományi osztályvezetője

Katona Sándor, a Lasselsberger Hungária Kft. Nyékládházi Bányászati rakodógép-kezelője

Klátyik László, a COLAS-ÉSZAKKŐ Kft. Nógrádkövesdi Üzem termelésirányítója

Kretovics György, a Mátrai Erőmű ZRt. Bükkábrányi Bányászati kotrómestere

Dr. Pápay József, a MOL NyRt. Kutatás-Termelés Művelési Osztály tanácsadója

Pozsár Sándor, a KÓKA Kft. Komlói Bányászati vezetője

Dr. Rittlinger Anna, a Mátrai Erőmű ZRt. Jogi Osztály vezetője

Szóts Tibor, a Magyar Bányászati Hivatal bányahatósági főmérnöke

Az ünnepség állófogadással zárult, ahol *Valaska József* mondott pohárköszöntőt.

Egyesületi munkáért kitüntetett tagtársaink

Balázs Tamás

Dr. Rempert Zoltán

Dr. Sándor József

Dr. Sohajda József

Dr. Szabó Zoltán

Hadobás Sándor

Kárpáty Lóránt

Turcsányi László

**A kitüntetésekhez ezúton is
tisztelettel gratulálunk!**

(Dr. Horn János)

Szent Borbála-szentmise a Sziklatemplomban

December 4-én immár hagyományosan a Gellért-hegyi Sziklatemplomban tartotta meg az OMBKE helyi szervezete a 2006. évi Szent Borbála vértanú, a bányászat és kohászat védőszentje szentmiséjét. A szentmisét P. Botfai Levente perjel, pálos-rendi szerzetes mutatta be.

Az asszisztencia oltárhoz vonulása után dr. Gagyi Pálffy András okl. bányamérnök a szakmakörhöz tartozók köszöntésével – Jó szerencsét! Glück Auf! Noroc Bun! Zdar boch! Szerencse fel! – üdvözölte a nagy számban megjelenteket. Bevezetőjében beszélt Borbálának hitéért vállalt élet-áldozatáról, a pogány apa szörnyű tettéről, gyermekének saját keze általi lefejezéséről.

Hangsúlyozta, hogy a vértanú szűz alakját ma is, mintegy másfél évezrede, a hirtelen és készületlen halál elleni oltalmazónak tekintik. Megemlékezett arról, hogy Magyarországon tizenhét évvel ezelőtt az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület tagjai élesztették újra a városmajori templomban tartott ünnepélyes szentmisével szakmánk ezen ősi emlékét. Azóta is minden évben a Gellért-hegyi Sziklatemplomban és az Egyesület helyi szervezeteiben – azokon a vidéki településeken, ahol ma már a korábbi bányászati vagy kohászati tevékenység-

get csak emléktábla hirdeti – Szent Borbáláról bensőséges keretek között szentmisén, ill. szakestélyen emlékeznek meg.

Beszédét a következő gondolattal fejezte be: „*Bízunk abban, hogy a maihoz hasonló összejövetelek, ha csak egy villanásra, ha csak szűk körben is, segítenek felhívni a figyelmet a bányász és kohász szakma értékeire, az emberi kapcsolatok és hagyományok ápolásának értékére, melyet egyesületünk jelszava tömören a következőkben foglal össze: szakmaszeretet, barátság, hazaszeretet.*”

A köszöntő után, az ünneplésnek ökumenikus tartalmat adva, a Budapest–Kelenföldi Evangélikus Gyülekezet képviselőjében Czöndör István lelkészjelölt, az Evangélikus Hittudományi Egyetem hatodéves hallgatója tartott igehirdetést. Igehirdetése alap gondolatoként a következő szentírási textust választotta: „*Hasonló a mennyek országa a szántóföldbe elrejtett kincshez, amelyet az ember, miután megtalált, elrejt, örömeiben elmegy, eladja mindenét, amije van, és megveszi azt a szántóföldet.*” (Mt. 13:44). Beszédének mondanivalója a következőkben foglalható össze: mindnyájan kereső emberek vagyunk. Keresünk egy jó szót, egy megértő társat, egy bátorító ölelést és persze boldogságot. Kincseket keresünk, a föld fölött és a föld alatt egyaránt. De az igazi kincset, a valódi drágakövet nem mi találjuk meg, hanem Ő talál ránk. A kincs

talál meg minket! S akit megtalál, annak valóban gazdag lesz az élete: igazi örömben és megelégedettségben gazdag. A megtalálás öröme mindent megváltoztat, reménnyel és bizakodással tölt el. A mennyek országa a régit megújítja, fenekestül felforgatja az életedet, de meg is ajándékoz az igazsággal: nem vesztl el, megtaláltak. Boldogok azok a kincskeresők, akik engedik, hogy megtalálják őket.

A szentmisén az oltárszolgálatot bányász és kohász tagtársaink látták el.

A szentmise a záró áldás után a Bányászhimnusz eléneklésével fejeződött be.

(Tasnádi Tamás)

Helyi szervezetek Borbála-napi megemlékezései

Megemlékezések Szent Borbála-napján Ajkán és Padragkúton

Szent Borbálának, a bányászok védőszentjének szobra Padragkúton és Ajkán is hirdeti az ajkai szénbányászat dicső 139 évét és a város lakóinak e szép szakma iránti háláját. A szakmájukhoz hű bányászok mindkét helyszínen tisztelegtek, emlékeztek, méltón ápolták évszázados hagyományukat.

Padragkúton a Civil Fórum Padragkútért Egyesület koszorúzott, majd a Művelődési Házban a helyi Bányász Férfikö-

rus és az APTE Táncegylet kitűnő műsorral köszöntötte Szent Borbálát névnapján. *Bírer Lajosné* igazi átéléssel szavalta el *Varga Károly* „Becsüld a bányászt” című versét. A műsor után *Blaskó Sándor*, a Bányász Hagyományörző Kör elnöke nyitotta meg azt a kiállítást, melyet bányászok, bányászasszonyok és lányok alkotásaiból rendeztek. Ezt követően *Albert Ferenc*, egykori villamos részlegvezető előadásában a bányavillamosság fejlődését idézte fel egykori munkatársainak, akik ugyanolyan feszült figyelemmel hallgatták, mint aktív korukban.

Ajkán a Művelődési Központ előtti parkban Borbála szépségét, fiatalságának éltető erejét sugárzó szobornál a Bányász Hagyományápoló Egyesület és a Bányász Nyugdíjas Szakszervezet szervezésében rendeztek koszorúzási ünnepséget. A Bányász Hagyományápoló Nyugdíjas klubbal közösen elénekelt Himnusz után *Markó László* egykori aknász a „Bányászünnepek” című verssel emlékezett. A nyugdíjas bányászokban sok szép emlék szakadt fel a vers sorainak hallatán. Ezután Ajka város önkormányzata, a Bakonyi Erőmű Zrt., a Bányász Hagyományápoló Nyugdíjasklub, a Bányász Nyugdíjas Szakszervezet, a Bányászokért Alapítvány, az MSZP Ajka és Vidéke Szervezete, a Nyugdíjasklubok Egyesülete és a Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület ajkai szervezetének képviselői helyezték el az örök tisztelet koszorúit a szobor talapzatán (*képünk*).

A megemlékezés a Bányászhimnusz szívszorítóan csodálatos dallamaival ért véget.

(*Tollár Sándor*)

Borbála-napi megemlékezés Márkushegyen

December 4-én a Márkushegyi Bányaiüzem felolvasójában bensőséges hangulatú ünnepség keretében Szent Borbálára, a bányászok védőszentjére emlékeztek az üzem dolgozói és néhány meghívott nyugdíjas.

Azoknál a nehéz szakmáknál, ahol nemcsak az emberek fizikai erejére van szükség, hanem olyan veszélyek leselkednek, amelyeknek bekövetkezésére nincs mindig megfelelő magyarázat, meg kell találni azokat a lelki kapaszkodókat, amelyek reményt adnak adott körülmények között a túléléshez.

A hit szerint Szent Borbála éppen ilyen, azoknak segít, akik a nehéz körül-

mények között is a végsőkig kitartanak.

Juhász József, az OMBKE Oroszlányi Helyi Szervezetének titkára megnyitójában megemlékezett arról, hogy immáron két éve annak, hogy az üzemben felállították *Szent Borbála szobrát*, és a körülötte kialakított emlékhely méltó környezetet is teremt az ünneplésre. A megnyitó után meggyújtották az emlékezés gyertyáját a friss virágokkal feldíszített szobor talapzatánál. A jelenlévők aktív részesei lehetnek annak a ceremóniának, amelynek során az ez alkalomra készült emlékgyertyák fényei a láng egymásnak történő átadásával lobbantak fel. A láng kézzől kézre járt a „*Tisztelet a Bányász szaknak*” c. dal hangjai mellett, jelképezve azt, hogy hagyományaink is azáltal élnek tovább, ha át vesszük és megőrizzük, majd féltő kezekbe továbbadjuk azokat. A hagyományokat elődeinktől kaptuk, és a mi feladatunk, hogy azokat továbbvigyük, átadjuk az utánunk következő nemzedéknek. Sajnos a bányászati szakmából jelenleg hiányzik a fiatal generáció, így most rajtunk áll, hogy ebben az átmeneti időszakban hogyan ápoljuk, hogyan tartjuk életben a hagyományainkat. A megemlékezés második részében Szent Borbála – az Érdy-kódex nyomán ismertté vált – legendájának szívéhez szóló történetét ismertették. A rendezvény végül a Bányászhimnusz közös eléneklésével zárult.

(*Bariczáné Szabó Szilvia*)

Borbála-napi szentmise és szakestély Miskolcon

Az OMBKE Borsodi Helyi Szervezete és a Borsodi Bányász Hagyományokért Alapítvány meghívására – a korábbi évek hagyományainak megfelelően – 2006. december 2-án este 6 órakor, a miskolci Minorita templomba gyűltek össze a megye bányászainak képviselői, kohász- és erdésztársak, közéleti személyiségek és a hívek a bányászok védőszentje – Szent Borbála – tiszteletére tartandó szentmisére.

Évek óta igen sokan veszünk részt ezen az ünnepi szentmisén, melynek folyamatában hagyományosan egyesületünk bányász egyenruhás tagjai is szerepet vállalnak. A szentbeszéd fő mondanivalója az idén is a Borbála-mítosz köré szoptosult, ebből utat mutatva, erőt sugározva a sok nehézséget megért szakmánk jelenének és jövőjének, miközben elhunyt kollégáinkra is emlékezhetünk. Fel-

ajánlaskor megáldották a hagyományos bányász jelképeket: a bányászlámpát, a bányászfokost és a bányászokabot. A szentmise a percesi bányászzenekar által eljátszott bányászhimnusszal ért véget.

A misét követően a közeli Fortuna étteremben folytatódott az ünneplés előbb vacsorával, ahol *Lóránt Miklós*, az OMBKE helyi szervezet elnöke köszöntötte a megjelenteket, külön kiemelve egyetemünk, a társszervezetek és a helyi közélet képviselőit. A vacsora után *Markó István* praeses vezényletével szakestélyt tartottunk a selmeci szellemnek megfelelően, a társadalmi rangokat mellőzve. A szakestély háznagyit tisztelettel *Lóránt Miklós* töltötte be, nótabíró *Törő György* és *Herczeg Pál* voltak, a konzekvencia *Nagy Gábor*, a kontrapunktok pedig végzős egyetemi hallgatók. Hagyományos dalaink közös éneklése között a megjelent erdész, ózdi és miskolci kohász szervezetek képviselői a szakestélyt külön köszöntötték – sőt meg is ajándékozták. Végül a Bányász-, Erdész-, Kohászhimnuszok eléneklése csak a szakestély hivatalos részét zárta be, a közös gyökerű barátok, kollégák további ünneplését nem.

(*Kárpáty Erika*)

Borbála-napi megemlékezés Nógrádban

A Nógrádi Történeti Múzeum Baráti Köre, a Baglyasaljai baráti kör és az OMBKE Nógrád megyei szervezete december 4-én a bányamúzeumban tartotta meg a Szent Borbála-napi ünnepséget. A Bányászhimnusz elhangzása után *dr. Szvircesk Ferenc*, a múzeum címzetes igazgatója emlékezett meg a bányászok és kohászok védőszentjéről, e hagyomány sok évszázados elterjedéséről és főleg a bányászok körében történő megünnepléséről (*1. kép*). Előadásában első alkalommal szólt azokról a bányászokról – név szerint *Balázs Józsefről*, *Dávid Lajosról*, *Gáti Jánosról*, *Gubányi Ferencről*, *Kiss Istvánról*, *Molnár Zsigmondról*, *Nagy Sándorról*, *Németh Ferencről*, *Szarvas Pélről* és *Tóth Sándorról* – akik az 1956. december 8-ai salgótarjáni sortűz áldozatai lettek. A nevek elhangzása alatt a „klopacska” hangja szólt. Ezután a résztvevők gyertyát gyújtottak a bányamúzeum kertjében, a márványoszlopoknál, amelyeken a nógrádi aknában az elmúlt százötven év alatt munka közben elhalt csaknem ezer bányász

neve van felvésve (2. kép). Eközben Bányász–Kohász Dalkörünk elénekelt az „Ímhol a föld alá megyünk...” c. dalt.

Az ünnepség második része a múzeum könyvtártermében folytatódott fehér asztal mellett. Beszélgetések, a régi kollegákról, munkatársokról, élményekről elhangzott emlékezések színesítették az összejövetelt, majd dalkörünk régi diákdalok éneklésével szórakoztatta a megjelenteket.

(Vajda István – Liptay Péter)

Szent Borbála-szobor egy pécsi köztéren

Szent Borbála-szobrot állítottak Pécsen a Budai vámnál. A terület közel esik az egykori pécsi bányákat kiszolgáló üzemek valamikori helyszíneire. Itt volt a bányászat kezdeti időszakában a városi gázt gyártó üzem, a szénélőkészítő és a villamosüzem. Itt haladt el a bányák szénét a szénélőkészítő üzembe szállító normál nyomtávú vasút, amelynek létesítése 150 éve az elsők között valósult meg Magyarországon. Ezek helyét ma részben a keleti városrészben épített TESCO áruház foglalja el. Az áruházlánc a helyi önkormányzati képvisellel együtt – a múlt iránti tiszteletből – állította a bányászok védőszentjének szobrát.

Tischler Ferenc szobrászművész alkotását 2006. december 3-án avatták fel. Az avató beszédet Tasnádi Péter, Pécs város polgármestere mondta (1. kép). Kiemelte, hogy a városban korábban működő bányászat, a hozzá kapcsolódó kultúra és hagyományok is nagyban hozzájárultak Pécs fejlődéséhez, hisz fénykorában a bányák összességében harmincezer embernek adtak munkát. A bányászatnak is része van abban, hogy a város 2010-ben Európa Kulturális Fővárosa lesz. A szobrot Köves Ferenc szabocsfalusi plébános szentelte fel. A teljes alakos szobor felállítását – a talapzaton elhelyezett felirat tanúsága szerint – a Tesco Globál Áruházlánc Rt., a Bányász Kulturális Szövetség, a Pécsi Bányásztörténeti Alapítvány és a Bányászati Emlékekért Alapítvány 2006 támogatta.

(Dr. Biró József, okl. bányamérnök)

Borbála-napi ünnepségek Talpocán

Az OMBKE tapolcai csoportjánál 2006. december 3-án a tapolcai római katolikus templomban tartott szentmisével

kezdődtek a megemlékezések. A misén a hagyományok szerint Szent Borbála-ábrázolással díszített bauxitbányász-zászlóval vettek részt a helyi tagok képviselői. A kis csoport a mise után a volt bauxit művelődési központ előtt álló Szent Borbála-szoborhoz vitt virágsokrot, és ott énekelte el a Bányászhimnuszt.

Az elmúlt évektől eltérően a szintén hagyományos szakestet az önkormányzat meghívására és aktív közreműködésével szerveztük meg Halimbán, a művelődési házban, december 7-én. A helyszínválasztás apropójául a bauxitbányászati emlékhely októberben történt felavatása szolgált.

Ennek megfelelően a több mint száz résztvevő először a bakonyi bauxitbányászatban elhunytak emlékművénél tisztelt. Gádori Vilmos megemlékezését követően elhelyeztük helyi szervezetünk koszorúját.

A vacsorát, melynek elkészítésben és tállalásában Tóbel János polgármester vezetésével az önkormányzat dolgozói jeleskedtek, a művelődési ház nagytermében fogyaszthattuk el. A vacsora és a szakest közötti technikai szünetben meglátogattuk az új múzeumot, ill. a gyógyteáiról nevezetessé vált dr. Szalai Miklós egykori halimbai esperes emlékházát.

A „Zártkörűen működő szakestély” praesidiuma (elnök Orbán Tibor, háznagy Károly Ferenc) nem csak a hivatalos megszólítás és a kötelező tisztelet miatt volt „magas”, hanem geodéziailag is, ugyanis a zsúfolásig megtelt teremben helyük a színpadon volt. A szakestélyt – többek között – megtisztelte jelenlétével dr. Tolnay Lajos, a MAL Zrt. és az OMBKE elnöke, a selmecbányai testvérszervezetünk küldöttsége, valamint a hatóságok, az OMBKE testvérszervezetek (Ajka, Inota) és a MAL Zrt. boszniai bányájának képviselői is.

A szokásoknak megfelelően a „komolypohár” keretében Kovacsics Árpád vezérigazgató-helyettes Bauxitbányászatért kitüntetésekkel adott át a kimagasló teljesítményt nyújtó munkatársainknak. A továbbiakban a szakestély sok énekléssel, vidámsággal zajlott, amiben a kiváló szervezés mellett nagy szerepet játszott Végh József cantus-preases és Vigh Tamás kontrapunkt.

(KF-PT)

Borbála-napi ünnepségek Visontán és Gyöngyösön

Az OMBKE Mátraaljai Szervezete 2006. december 8-án Visontán, a Mátra

Erőmű Zrt. irodaházának falán elhelyezett Bányász Hősök Emléktáblájánál koszorút helyezett el, majd a tanácsteremben Bóna Róbert bányaigazgató és dr. Dovrtel Gusztáv irodavezető mondott köszöntőt. Az ünnepi beszédek után Markus Kozma, az igazgatóság elnökhelyettese kitüntetésekkel adott át.

Délután Gyöngyösön, a Főtéren, a Szent Bertalan templomban ünnepi istentiszteletet tartottak. A templom előtt a bányászzenekar játéka szórakoztatta az érkezőket. A mise előtt a templomban Derekas Barnabás stratégiai igazgató mondott ünnepi beszédet. Megemlékezett Szent Borbáláról, a bányászok védőszentjéről, és megköszönte a bánya és erőmű dolgozóinak 2006-ban végzett eredményes munkáját. A hat pap segítségével megtartott misén Juhász Ferenc plébános a szentbeszédben megemlékezett a Szücsi X-es aknában 1959. november 26-án hősi halált halt 31 bányászról, majd imát mondott értük. Az istentisztelet a Bányászhimnusszal ért véget.

A mise után a Kékes étteremben este 6-kor kezdődött az ünnepi fogadás és azután a Borbála-napi szakestély. A rendezvényen részt vettek a Miskolci Egyetem, az OMBKE Borsodi Helyi Szervezet, a bánya- és a környezetvédelmi hatóságok képviselői, valamint Hiesz György, Gyöngyös polgármestere és Juhász Ferenc plébános is. A szakestélyen minden résztvevő söröskorsót és mini pálinkáskorsót kapott. Tisztségviselők voltak: Kovács István elnök, Halmai György háznagy, Törő György nótabíró (mv.), Dovrtel Gusztáv balekcsósz, Varga Tamás és Huczka András kontrapunktok. A házirendet dr. Szabó Imre hitelesítette.

A résztvevők kiemelt figyelemmel kísérték Valaska Józsefnek, az igazgatóság elnökének komolypohár köszöntőjét, amelyben szólt arról, hogy a MERT fegyelmezett munkával jelentős eredményt ért el 2006-ban, és ez lehetővé teszi újabb erőmű-beruházások megvalósítását, hosszú távra biztosítva ezáltal a munkalehetőséget a Mátra- és Bükkalján. A felszólalók közül kiemelés érdemel dr. Morvai Tibor humoros mondataival, anekdotáival. A jó hangulatban lezajlott szakestély hagyományosan az erdész-, kohász- és bányászhimnuszok éneklésével zárult.

A kiváló szervezésért dicséret illeti Dovrtel Gusztávot, a helyi szervezet titkárát.

(Dr. Szabó Imre)

SZALAMANDER - 2006.

Hagyományainkhoz híven 2006. szeptember 8-án ismét mintegy 500 főnyi bányász, kohász, erdész tagtársunk jelent meg ősi alma materünk városában, Selmecebányán a szalamander ünnepségen.

Mint minden alkalommal, most is megkoszorúztuk a selmecebányai temetőben nagy elődeink sírjait. Az ország különböző tájairól érkező bányász-kohász tagjaink 15:00 órakor találkoztak a Piari kapunál, hogy *Pécs Antal*, *Faller Károly*, *Farbaky István* és *Kerpely Antal* sírjainál a megemlékezést követően elhelyezzék koszorúikat. A megemlékezéseket *Csath Béla*, *Csaszlava Jenő* és *Puza Ferenc* tartotta. Innen együtt vonult át a társaság az Óvárba, ahol Nemzeti Himnuszunk elénekklését követően megkoszorúztuk a választmányi tagjaink adományai segítségével helyreállított 48-as Honvéd-szobrot.

Este a szokásos Szalamander-felvonulás legnagyobb és legfegyelmetesebb társasága az OMBKE küldöttsége volt. A bányász-kohász egyenruhát viselő tagjaink zászlóink mögött kart karba öltve vonultak végig a világörökség részét képező kisváros főutcáján, az utca két oldalán gyülekező lakosság nagy tetszése mellett. A városháza előtti díszemlényhez érve a Bányász, Kohász, Erdészhimnusz elénekklésével tisztelegünk a város lakói és az emelvényen megjelent köztársasági elnök és a város vezetői előtt.

Ez évben *Gasparovics Iván*, a szlovák köztársasági elnök is megtisztelte látogatásával az ünnepséget, aki az emelvényről nagy lelkesedéssel figyelte a felvonulókat. Valószínűleg miatta cserélődött fel az eddig általunk megszokott felvonulási sorrend: az egyenruhás felvonulókat a jelmezes felvonulók követték a lovakkal, és a menetet a magyarok zárták.

A Szalamander-felvonulást követően Selmecebánya legkülönbözőbb helyein lehetett a fáradalmakat leöblíteni. Az egyesület vezetőit a főtéren *dr. Tolnay Lajos* elnök invitálta egy kis sörözésre. Ide telefonált *Marian Lichner* polgármester úr, aki arról tájékoztatott, hogy a Szlovák Köztársaság elnöke köszönetét fejezte ki a rendezvény sikeres lebonyolításáért, kiemelve, hogy a magyarok énekeltek és menelttek a legszebben. Ez a hír nagy örömeinkre szolgált, mert az ünnepséget

megelőzően többen aggódtak, hogy nem botlunk-e kellemetlenkedőkbe. Valamennyien jól éreztük magunkat, senki nem hozott szégyent sem önmagára, sem hazánkra. A szlovákok pedig szívélyesek voltak, mint ezidáig mindig.

Mint minden évben, az OMBKE az idei Szalamander alkalmával is szervezett autóbust Budapestre. Olyan nagy volt az érdeklődés, hogy két autóbust kellett indítani. A csoport a Grand Hotel éttermében elfogyasztott vacsora után csatlakozott a Szalamander menethez. Szerencsére ebben az évben a város központjában sikerült szállást kapni, így a Szalamander menetet követően mindenki saját maga alakíthatta programját.

Másnap reggel a MAL Zrt. által biztosított autóbusszal érkezett soproni és miskolci egyetemistákkal, a dunaújvárosi főiskolásokkal együtt a Kammerhof udvarán megkoszorúztuk az ideiglenesen kiállított Sopronból elhúzott rönköt és a Miskolcra eltott csillét. Ezen relikviák két héttel később a Selmeczi Akadémia épületében kaptak végső elhelyezést, amit *Morvai Tibor* tanár úr képes beszámolójából valamennyien nyomon követhettünk az interneten.

Az Akadémia falán elhelyezett magyar, szlovák, német nyelvű emléktáblákat *dr. Gagyi Pálffy András* ügyvezető igazgató beszédét követően megkoszorúztuk, dalainkat elénekeltük. A délelőtti folyamán a polgármester által meghívottak hagyományos fogadáson vehettek részt. Minden résztvevő megkapta a szlovák szakestélyek hagyományait megőrkítő szlovák és magyar nyelvű „sörtörvényt”, melynek magyar nyelvű változata *Moravitz Péter* fordítása.

A különböző helyi szervezetektől érkezők a továbbiakban egyénileg alakították ki programjukat. Sokan megtekintették a Selmecebányai Akadémia nemzetközi alkalmi kiállítását az Ásványtani Múzeumban.

Az OMBKE által szervezett autóbust utasai Körmöcbányán a Bormúzeum udvarában flekkensütésen vettek részt, ezt követően a Katalin várat hódították meg. A szlovákok által látványosnak nevezett Starahutai Vízesés és a Nová Baňa-i andezit kőtenger megtekintését követően egy kolibában, jó hangulatban, cigányzene és énekszó kíséretében elköltött vacsora után érkeztek vissza szálláshelyükre.

A vasárnapi program a Komárnói

Öregvár, az Európa Udvar megismerése volt. A Klapka Étteremben elfogyasztott ebédet követően a program a Monostori erőd bejárással zárult. Tagtársaink jó hangulatban fogadták meg, hogy 2007-ben is „Ha Selmec hív, mi ott leszünk!”

2007-ben is várjuk kedves Tagtársainkat a Szalamander ünnepségre.

(*Gombár Jánosné*)

Az OMBKE választmányának 2006. december 13-ai üléséről

A választmányi ülést *dr. Tolnay Lajos* elnök vezette. Megállapította, hogy a választmány határozatképes (14 fő jelenléte szükséges, jelen van 17 fő).

A választmányi ülés meghívóját, írásos anyagait a jelenlévők megkapták.

Dr. Tolnay Lajos elnök a napirend előtt átadta *dr. Pápay József* okl. olajmérnök akadémikusnak a 40 éves OMBKE tagságáért járó Sóltz Vilmos-emlékermet, amit a küldöttgyűlésen akadályoztatása miatt nem tudott átvenni.

Ezt követően a meghívóban meghirdetett napirendet a jelenlévők egyhangú szavazással, ellenszavazat nélkül elfogadták.

1. napirend: Megemlékezés az 1956-os forradalom és szabadságharc bányász, kohász áldozatairól.

Tóth János, a Történelmi Bizottság elnöke, figyelemmel a 95. küldöttgyűlés határozatára tájékoztatást adott arról, hogy a különböző szakosztályok, illetve a Történelmi Bizottság milyen feltáró, kutató munkát végeztek az 1956-os forradalom és szabadságharc bányász és kohász áldozatainak dokumentálására. A munkákat folyamatosan publikálják.

Dr. Csaba József okl. olajmérnök, aki 1956-ban a Soproni Egyetemen a MEFESZ elnöke volt, személyes élményeit elevenítette fel a forradalomról és az azt követő időszakról.

2. napirend: Kerpely Antal-emlékév

2005 szeptemberében a Szalamander ünnepség alkalmával *dr. Lengyelné Kiss Katalin* javasolta, hogy *Kerpely Antal* halálának 100. évfordulója alkalmából a 2007. év legyen Kerpely-emlékév. A 95. küldöttgyűlés *Puza Ferenc* által beadott indítvány alapján 2007. évet Kerpely Antal-emlékévnek nyilvánította.

Dr. Lengyelné Kiss Katalin okl. kohómérnök, az Öntödei Múzeum igazgatója méltatta Kerpely Antal munkásságát.

Dr. Dúl Jenő, az Egyetemi Osztály elnöke tájékoztatást adott a Kerpely Antal-émlékévvvel kapcsolatosan tervezett eseményekről. Javasolta, hogy az eseménysorozatot szervezőbizottság fogja össze, melyet a Miskolci Egyetem, illetve az Egyetemi Osztály koordinál. Ennek figyelembe vételével javaslatot tett a szervezőbizottság összetételére.

A tájékoztatást és a javaslatot a választmány elfogadta (**V-10/2006 sz. határozat**).

Dr. Tolnay Lajos elnök felvetette, hogy 2007-ben lesz az OMBKE megalapításának 115. évfordulója. Javasolta megvizsgálni az anyagi vonzatokkal együtt annak a lehetőségét, hogy az évforduló, valamint a Kerpely-émlékév összekapcsolásával Selmechbányán tartunk egy kibővített ünnepi választmányi ülést az év közepe táján.

3. napirend: A fiatalok részére 2006-ban kiírt pályázatok díjainak átadása

Az OMBKE választmánya az Ifjúsági Bizottság kezdeményezésére a fiatal szakemberek számára pályázatot írt ki 2006-ban az egyesületi lapokban is megjelentethető szakdolgozatok írására. A pályázatok értékelése alapján két dolgozat kapott első díjat, a fiatal szakemberek 100–100 ezer forint pénzdíjban részesültek. A díjakat *dr. Tolnay Lajos* elnök adta át.

A díjazottak:

Kardos Ibolya okl. kohómérnök „Szi-nes metallográfia alkalmazása a gyakorlatban” című dolgozatával és

Paulusz Ferenc kohómérnök-hallgató: „Kopásálló öntöttvasak mechanikai tulajdonságainak vizsgálata” című dolgozatával.

Dr. Tolnay Lajos bejelentette, hogy a pályázatot 2007-ben ismételtén kiírja az OMBKE.

4. napirend: A 2007. évi egyéni tagdíjak megállapítása

Dr. Tolnay Lajos elnök tájékoztatta a választmányt, hogy az egyesület vezetőinek számításai szerint 2007-ben a gazdálkodás pénzügyi egyensúlya megőrizhető akkor is, ha az egyéni tagdíjak változatlanok maradnak. Ezért javasolja a választmánynak, hogy 2007-ben az egyéni tagdíjak a 2006. évvel azonosak legyenek (általában 6000 Ft/év, nyugdíjasoknak 3000 Ft/év, 70 éven felülieknek és diákoknak 1000 Ft/év).

A javaslatot a jelenlévők egyhangú szavazással, ellenszavazat nélkül elfogadták (**V. 11/2006. sz. határozat**).

5. napirend: A 2007. évi küldöttgyűlés kitüntetési keretszámainak jóváhagyása

Dr. Fazekas János, az Érembizottság elnöke javaslatot tett a 2007. évi küldöttgyűlés kitüntetési keretszámaira a következők szerint:

A szakosztályok keretszáma legyen azonos a 2006. évi keretszámokkal:

Szakosztály	Emlékérem	Emlékplakett
Bányászati Szakosztály	3	3
Kőolaj-, Földgáz és Vízbányászati Szakosztály	1	1
Vaskohászati Szakosztály	1	1
Fémkohászati Szakosztály	1	1
Öntészeti Szakosztály	1	1
Egyetemi Osztály	1	1
Elnöki keret	4	4
Összesen	12	12

Mivel a 2007. év Kerpely-émlékév, és ebben az évben tisztújításra is sor kerül, ezért javasolja, hogy a fenti keretszámon túlmenően további két Kerpely-érem is kerüljön kiosztásra.

A jelenlegi létszám alapján 2 új tiszteleti tagot választhatunk.

Az oklevelekre nincs korlátozott keretszám, azokat elsősorban a fiatalabb tagtársaknak és a helyi szervezetekben dolgozó aktivistáknak javasoljuk.

Két-három pártoló tagvállalatot nagy plakett elismerésben részesítünk.

Az Érembizottság kéri, hogy a szakosztályok a **kitüntetési javaslataikat a méltatással** együtt az **ombke@mtesz.hu** e-mail címre **2007. március 10-éig** adják le, mert csak az eddig leadott javaslatokat fogja elbírálni!

A javaslatot a jelenlévők egyhangú szavazással, ellenszavazat nélkül elfogadták (**V. 12/2006. sz. határozat**).

Szakosztály	Taglétszám	Küldöttgyűlés küldöttje	Választmányi tag
Bányászati	1369	69	9
Kőolaj-, Földgáz- és Vízbányászati	339	17	2
Vaskohászati	584	29	4
Fémkohászati	389	20	3
Öntészeti	317	16	2
Egyetemi	366	18	2
Összesen	3364 fő	169 fő	22 fő

6. napirend: Felkészülés a tisztújító küldöttgyűlésre

Dr. Lengyel Károly főtítkárhelyettes tájékoztatást adott a 96. küldöttgyűlés előkészületeiről.

A küldöttgyűlésre 2007. május második felében, a MOL Nyrt.-vel történő egyeztetés után kerül sor, a pontos helyszínről és időpontról később adunk tájékoztatást.

A helyszínre két változat jöhet szóba:

- Szolnok művelődési ház
  - Budapest, Kosuth téri MTESZ konferenciaterem
- A szolnoki helyszín véglegesítése a vendéglátó MOL Nyrt.-vel való egyeztetéstől függ. A küldöttgyűlést ugyanis a hazai olajbányászat megkezdésének 70. évfordulója alkalmából egy szakmai konferenciával is összekötnénk.

A szakosztályok a tisztújító küldöttgyűléseiket az OMBKE küldöttgyűlést megelőzően szervezik meg.

A küldöttgyűlésen tisztújításra is sor kerül. Ennek előkészítése érdekében a szakosztályoknak 2006. végéig ki kell jelölniük az egyesületi Jelölő Bizottságba delegált tagjaikat. A Választmány *dr. Lengyel Károly* javaslatára ellenszavazat és tartózkodás nélkül *dr. Tóth István* exelnököt, az OMBKE tiszteleti tagját bízta meg a Jelölő Bizottság elnöki teendőivel (**V. 13/2006. sz. határozat**).

Az egyesületi tagnyilvántartás és az Alapszabályban foglaltak alapján a választmány egyhangúlag jóváhagyta a 96. küldöttgyűlésre delegálható küldöttek, valamint a választmányi tagok szakosztályok szerinti létszámát a következők szerint (**V. 14/2006. sz. határozat**):

A választmány további tagjai: elnök, főtitkár, főtitkárhelyettes.

Dr. Gagy Pálffy András ügyvezető igazgató felhívta a figyelmet, hogy az új alapszabály szerint lehetőség van területi osztályok alakítására is. Ahhoz, hogy egy osztály alakítását a küldöttgyűlés a szabályok szerint jóváhagyhassa, az illetékes helyi szervezeteknek azt jelezniük kell az OMBKE Titkárságán 2007. február 28-ig.

7. napirend: Egyebek

Götz Tibor, az EB elnöke tájékoztatást adott arról, hogy megalakult Budapesten az OMBKE tanácstermében az Olajbányász Szeniorok Klubja, melynek működéséhez továbbra is kéri az OMBKE segítségét.

Dr. Tolnay Lajos tájékoztatást adott arról, hogy eredményes megbeszéléseket folytatott az MVM Rt. és a DUNAFERR Rt. vezetőivel, melynek eredményeként szerződésben vállalták, hogy továbbra is támogatják pártoló tagként egyesületünket. Ígéretet kaptunk, hogy az ukrán tulajdonban lévő Lőrinci Hengermű és a DAM is támogatni fogja az OMBKE-t. Remény van arra, hogy a MOL Rt. anyagilag is hozzájárul a 2007. évi küldöttgyűlés megrendezéséhez.

Továbbra is napirenden van az érdekvédelmi kérdések szervezetenként is koncentráltabb megszervezésének vizsgálata.

Az Öntészeti Szakosztály évváró tanácskozásán felvetették a területi szerveződések fontosságát. Erre az Alapszabály lehetőséget nyújt. A miskolci együttműködési megállapodáshoz hasonlóan célserű felvenni a területi szervezeteknek a kapcsolatot az önkormányzatokkal.

A 2006. év zárásaként *dr. Tolnay Lajos* megköszönte a választmányi ülés résztvevőinek az egész évi eredményes együttműködést, és sikeres új évet kívánt.
(*Dr. Gagy Pálffy András*)

A BKL Kiadói Bizottságának ülése (Budapest, 2006. november 22.)

Az egyesület BKL Kiadói Bizottságának ülésén *dr. Lengyel Károly* vezetésével a következő napirendekről tárgyaltak:

1. a 2006-ban megjelentetett lapok helyzete (lapszámok, megjelenési időpontok stb.)
2. a 2007. évi lapkiadási terv

3. javaslat a 2007. évi első (közös) szám szerkesztési elveire, vázlatos tartalmára, szerkesztőjére

4. a nyomdai szerződés

5. előfizetési, hirdetési díjak

6. egyebek (szerkesztőbizottságok helyzete, finanszírozás, további lépések az egységesebb megjelenés felé stb.).

(*dé*)

Az OMBKE Ellenőrző Bizottságának évváró ülése (Budapest, 2006. december 11.)

Az egyesületi központ 408. termében megjelent bizottsági tagokat (*Dallos Ferencné, dr. Debreczeni Ákost, Dózsa Saroltát, Molnár Istvánt* – kimentését kérte: *Bérczes Tamás* és *Mareczis Gáborné dr.*), valamint *dr. Gagy Pálffy András* ügyvezető igazgatót *Götz Tibor* üdvözölte, majd ismertette a napirendet:

1. az EB-tagok éves beszámolója: az EB munkatervének és az előző küldöttgyűlési határozatok vonatkozó pontjainak teljesítése és önértékelés;
2. az EB munkájának értékelése;
3. a 2007. évi választás előkészítése;
4. a 2007. év tisztújításig terjedő időszakra vonatkozó feladatok és
5. az „egyebek”: 2007. januári évértékelő ülés, a BKL Kőolaj- és Földgáz szaklapok 2006. évi megjelentetése, 2007. évi nagyobb rendezvények stb.

A személyes beszámolókból levont következtetések a következők:

- az Alapszabály módosítása egy témában válik szükségessé;
  - az OMBKE közhasznúsági jelentése rendben van;
  - a fiatalok megnyerése és bevonása az egyesületi életbe folyamatosan erősödik (pályázat meghirdetése, rendezvényekre való meghívás stb.), de még mindig nem elég hatékony;
  - lapkiadásunknál egyre jobban érvényesülnek a kiadói bizottság költségtagarósságát eredményező javaslatai;
  - a kisebb helyi csoportok munkáját anyagilag is jobban segítenék bizonyos mértékű összevonások, átszervezések és
  - jobban kell szorgalmazni a kapcsolatfelvételt a helyi csoportok környezetében tevékenykedő potenciális szponzorokkal, gazdálkodó egységek vezetőivel.
- Götz Tibor*, az EB elnöke a bizottság munkáját a következőképpen értékelte:
- a bizottsági munka bürokrácia mentesen folyt, véleményünket, javaslatainkat

egyesületi fórumokon (választmányi ülések, küldöttgyűlések) írásban és szóban is kifejtettük, amit a vezetőség megköszönt és tanácsainkat nagyrészt befogadta;

- a megfelelően jó kapcsolattartási lehetőségek miatt elegendő volt az évi 4 ülés;
- az önértékeléseket elfogadta és a végzett munkát mindenkinek megköszönte;
- különösen sikeresnek tartja a BKL szaklapok megjelentetésével kapcsolatos tevékenységet, mely jelentős költségmegtakarítást eredményezett;
- javultak az EB-tagok és a szakosztályok közötti személyes kapcsolatok és
- kihangsúlyozta, hogy továbbra is igen fontos az egyesület felső vezetőinek személyes közbenjárása és jó kapcsolatok kialakítása a szponzori cégek vezetőivel, mert ez bizonyos mértékű anyagi biztonságot is eredményez az egyesület számára.

Dr. Gagy Pálffy András néhány fontosabb jövőbeni eseményről (évváró választmányi ülés, Kerpely Antal-év, tisztújítás, 2007. évi első BKL közös szám, ifjúsági pályázat, 115 éves egyesületi évforduló stb.) adott rövid tájékoztatást.

(*dé*)

Kerpely Antal professzor halálának 100. évfordulójára való emlékezés ünnepi eseményeinek előkészítése

Az OMBKE *Kerpely Antal* professzor halálának 100. évfordulójára való emlékezés indokán a 2007-es évet *Kerpely-évnék* nyilvánította. Az emlékévi eseményeit a Miskolci Egyetem, illetve az OMBKE Egyetemi Osztálya koordinálja.

A megrendezését összefogó szervezőbizottság összetételére a következő javaslatot tesszük:

A bizottság elnöke:

Dr. Károly Gyula (ME, Metallurgiai és Öntészeti Tanszék, OMBKE Egyetemi osztály).

A bizottság tagjai:

Dr. Gagy Pálffy András (OMBKE), *Dr. Tardy Pál* (MVAE-MTA), *Laár Tibor* (MTESZ Történeti Bizottság), *Moravitz Péter* (OMBKE), *dr. Lengyelné Kiss Katalin* (Öntödei Múzeum), *Nyitrai Dániel* (OMBKE Miskolci Koordinációs Bizottság), *Hevesy Imre* (OMBKE Dunajvárosi Szervezet), *dr. Zsámboki László* (ME, Könyvtár, Levéltár, Múzeum).

Javaslat az emlékévre:

- központi emlékülés Miskolcon;
- megemlékezés Dunaujvárosban;
- az OMBKE megalakulásának (idei 115 éves) évfordulójára való tekintettel megvizsgálendő egy kibővített ünnepélyes OMBKE választmányi ülés lehetősége Selmebányán, összekötve a Kerpely-emlékév eseményeivel;
- kiadványok készítése (ME-kiadvány, minikönyv, CD);
- megemlékezés *Kerpely Antalról* a BKL közös számban;
- kiállítás a Miskolci Egyetemen;
- koszorúzás az emlékhelyen, emléktábla elhelyezése, emlékek felújítása Selmeccen és
- *Kerpely Antal*-emlékérem adása a 96. küldöttközgyűlésen.

A rendezvények és egyéb javasolt tevékenységek függenek a felmerülő költségek fedezetétől. Ehhez az ME alapítványok hozzájárulása és az OMBKE által benyújtandó pályázatok szolgálhatnak forrásul. Az OMBKE ezen túlmenően saját forrással nem rendelkezik.

A program pontosítására – a költségvetéstől függően – a szervezőbizottság első ülését követően kerülhet sor.

(*dr. Dúl Jenő és dr. Gagyí Pálffy András javaslata alapján*)

VIII. Luca-napi Szakestély (Budapest, 2006. december 13.)

Az OMBKE Vaskohászati Szakosztályának Budapesti Helyi Szervezete ismét Luca-napi szakestélyt szervezett december 13-án 17.00 órától az egyesület tanácstermében. Az elnökválasztás után *dr. Csirikusz József* ismertette a szervezet éves tevékenységét, a vállalásokat és azok teljesülését. Külön kiemelte az ismét nagyon jól sikerült szakmai kirándulást, és részletesen beszámolt a 2006. november 16-án megtartott csepeli szakmai találkozóról. Ennek programjában először *Proszt Ervin* szólt az 1892-ben megalakult *Weiss Manfréd* gyárról, az ott különböző beosztásokban eltöltött idejéről, problémáiról, munkatársairól. Említést tett a nehéz időkben is jó és gazdaságos termelésről, az akadályokról, gondokról. Összejevetelünkön részt vettek és hozzászóltak a jelenleg is Csepelen vállalkozásokat működtető tagtársaink, kollégáink. *Dr. Tolnay Lajos*, az OMBKE elnöke is megtisztelte rendezvényünket. Örömmel vett részt a kötetlen beszélgetésben. Megemlítette, hogy el kellene

gondolkozni a fém- és vaskohászati szakosztály egyesítéséről.

A szakestélyre készült kupa egyik oldalát *Fesztly Árpád* egy martinkemencéből való csapolást ábrázoló rézkarca díszítette, s a kupaavatás annak jegyében történt, hogy a Martin-acélgyártási eljárást 150 éve, 1856-ban szabadalmaztatták. A hagyományoknak megfelelően a „komolypohár” és a „vidámpohár” elhangzását követően a szakestély hangulatának emelésében aktívan részt vettek a Miskolcra, Dunaujvárosból, Székesfehérvárról érkezett vendégeink is. A szakestély második része a jókedvű éneklés, a vidám előadások és hozzászólások, valamint kellő mennyiségű sör (esetenként bor) fogyasztásának jegyében telt.

(*Koltayné Tátrai Ildikó*)

Az OMBKE nógrádi szervezetének év végi eseményei

• Hagyományátadó Szakestély Salgótarjánban

2006 májusában már írtunk arról, hogy a Budapesti Gazdasági Főiskola Pénzügyi és Számviteli Karának Salgótarjáni Intézetéből – igazgatójuk vezetésével – néhány tanárt és diákot meghívunk egy szakestélyre, hogy megismerjék ezt a Selmebányáról származó diák-hagyományt. A találkozó nagy meglepetéssel szolgált, mivel kiderült, hogy a diákok négy évet eltöltenek Salgótarjánban, de nem sokat tudnak a városról és környékéről, a látnivalókról. A mai világban felgyorsult az oktatás folyamata is. Hétfőtől–csütörtökig egész nap előadás, esetleg péntek délelőtt még néhány óra és utána vége, mindenki igyekszik hazafelé. Több száz diák tanul a városban és csak közös rendezvényt szervezni – a régi időkben ismert „diákéletről” nem is lehet beszélni!

Az OMBKE Nógrád megyei szervezete próbálja a diákokat „megfertőzni” a régi diákszakosokkal, mint pl. a szakestély. Elgondolásunk fogadókészésre talált: november utolsó hétvégéjén már a főiskola épületében közösen szerveztük meg a szakestélyt. Közös volt a technikai feltételek megteremtése, az intézet aktív részt vállalt a szakestélyi tisztségviselők szerepében: *dr. Gubán Miklós* igazgatóhelyettes pl. a háznagy, *dr. Rozgonyi József* intézetigazgató pedig rövid ideig az elnöki feladatokat látta el. Az intézet

vezetői szóltak arról, hogy nagyon jónak tartják a bányászok és kohászok kezdeményezését: a régi tradíciók megismertetését és továbbadását a mai főiskolásoknak. Jelezték: szívesen adnak otthont más-kor is a szakestélynek, amely nemcsak a hagyományápolásból, hanem a kellemes szórakozásból, a jókedvre derítő kulturált italozásból is példát mutatott a fiataloknak. A hagyományoknak megfelelő forgatókönyv szerint megtartott, három és fél óras szakestélyről kissé fáradtan, de vidáman távoztak a résztvevők. A főiskola igazgatójával azt tervezzük, hogy a végzett hallgatók csak akkor kapják kézbe a diplomájukat, ha az előírt nyelvvizsga-igazolás mellé bemutatják a Bányamúzeum belépőjegyét is. Szerintünk egy 4 évig Salgótarjánban élő diák enélkül nem búcsúzhat el városunktól.

• Szervezeti élet

Szeptember végétől az OMBKE Nógrád megyei szervezete folytatta a minden hó utolsó csütörtökén tartott klubdelutánjait. Ezekben a vezetőség tagjai tájékoztatást adnak az egyesület központi eseményeiről, a munkatervben megfogalmazott feladatokról, programokról. Majd ma már a klubdelután hagyománya, hogy a tárgyhóban született kollégákat egy pohár itallal köszöntjük és kedvenc dalukat elénekeljük.

Mozgalmas volt a dalkör év végi programja is: szeptember elején az erdélyi Óradnán jártak az ott megrendezett Magyar Napokon fellépve néhány hagyományos dallal, és a fogadók örömeire erdélyi dalokat is megtanultak és előadtak. Felléptek a számviteli főiskola évnnyitó ünnepségén is. Október végén a Salgótarjáni Zeneiskola Őszi Hangverseny-sorozat első előadására kapott meghívást. Itt az acélgári-gyökerű „AKKORD” fűvös zenekar megalakulásának 25 éves jubileuma alkalmából tartott koncerten énekeltek. December 2-án a Kohász Művelődési Házban a „Váci Mihály Szavalóverseny” városi döntőjének megnyitáskor énekeltek hagyományos diákdalokat, ezzel fogadták a versenyzőket és kísérőiket. Egyre gyakrabban hívják meg az együttest a különböző városi rendezvényekre is.

Szervezetünk november 30-án tartotta ez évi utolsó klubnapját, mivel a decemberi utolsó csütörtökön inkább már mindenki családjával ünnepel és készül átlépni a következő újjévbe.

(*Vájdá István – Liptay Péter*)

Óévbúcsúztató a Salgótarjáni Bányamúzeumban

Egy kedves eseményre került sor december 31-én a Salgótarjáni Bányamúzeumban.

A délutáni órákban a múzeum két munkatársa az ünnep előtti szokásos ellenőrző útját végezte a bányában, ami a szabadnapok előtt egyébként is előírás. Az elővájási munkahelyről indultak már kifelé, amikor egy hangos, vidám csoport jött befelé a bánya fővonalán egyenruhába öltözötten.

A bányász hagyományokhoz hű tagjaink körében ugyanis az a döntés született, hogy az ősztendőtől a föld alatt is búcsúzzunk el. Kivételesen ehhez két üveg pezsgőt hoztak a hónuk alatt, és ha már behozták, fel is bontották, és a frontfejtés elején koccintottunk az újesztendőre. Ezt követően a kis csoport a bányász-hősök föld alatti emléktáblájánál elénekelte az „Ímhol a föld alá megvünk” dalt.

A kiszállás után a múzeum könyvtártermében folytatódott az ősztendő búcsúztatása fehér asztal mellett. A beszélgetések során az az elhatározás fogalmazódott meg a kedves társaságban, hogy ezt a formabontó búcsúztatást minden évben megismételjük az óév utolsó napján.

(Vajda István – Liptay Péter)

Újabb eredmények a hazai tudomány-, technika- és orvostörténet köréből című országos ankét

(Budapest, 2006. november 21–23.)

MTESZ Tudomány- és Technikatörténeti Bizottsága (TTB) és a kapcsolódó egyéb bizottságok, múzeumok, intézetek 23. országos ankétját „A természet-

tudományok, a technika, az orvoslás, a természetes és épített környezet” témában tartotta 2006. november 21–23. között tíz szekcióra osztott előadásokkal.

A megnyitóban dr. Vámos Éva, prof. dr. Gordos Géza (az MTESZ elnöke), Nagy László Gábor (Oktatási és Kulturális Minisztérium), dr. Varga Kálmán (Kulturális Örökségvédelmi Hivatal), prof. dr. Marosi Ernő (az MTA alelnöke) és Kócziánné dr. Szentpéteri Erzsébet (az OMM főigazgatója) köszöntője hangzott el.

Az egyes szekcióülések témái és ott elhangzott – egyesületünket érintő – előadások:

I. szekció: Épületek a természettudományok, a technika és az orvoslás gyakorlása számára

Szántai Lajos – Millisits Máté: A Soroksári Vasöntöde építéstörténete

Porkoláb László: Magyarország leg-híresebb ipari emlékének története és helyreállítása.

II. szekció: Műszaki emlékek, műszaki alkotók

Mikus Károlyné: Schlick Ignác vas- és fémöntő üzemének története és a még fennmaradt emlékek.

Laár Tibor: A 19. századi osztrák–magyar vaskartell tanulságai

III. szekció: A gyógyítás épített környezete – a kórház

IV. szekció: Természetes vizeink és az épített környezet

V. szekció: Természeti kincseink és felhasználásuk

Wanek Ferenc: Nyulas Ferenc és az Erdélyi-medence földgázkincse

Tóth Álmos: A természet a magyar bauxitbányászat évtizedes szorításában és viszont

Salánki István: A bioenergia alkalmazásának helyzete és növelési tervei

VI. szekció: Egyetemek és városok, mint a természettudomány, a technika és az orvoslás épített környezete

VII. szekció: A fa és a természetes és épített környezet

VIII. szekció: Az 1956-os forradalom és a természettudományok, a technika és az orvoslás képviselői

IX. szekció: A XX. század és korunk kihívása

X. szekció: A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Tudomány–Technika és Mérnöktörténeti Doktori Iskolájának kialakulásáról

Összefoglalójában dr. Vámos Éva bejelentette, hogy a 2007. évi ankét témája „A természettudományok, a technika és az orvoslás tárgyi és épített emlékei” lesz.

Ez alkalommal kaphatták kézhez a „Tanulmányok a természettudományok, a technika és az orvoslás történetéből” című – Laár Tibor tiszteletére készült – 13. kiadványt.

(Csath Béla)

OMBKE-bál (Lillafüred, 2007. február 17.)

Egyesületünk február 17-én tartotta meg hagyományos, immár 39. OMBKE-bálját a szokott helyen, a lillafüredi Palota Szállóban. A bált dr. Tolnay Lajos elnök nyitotta meg, aki köszöntőjében kihangsúlyozta, hogy a Bányászati Szakosztály Borsodi Helyi Szervezete és az Öntészeti Szakosztály által kezdeményezett bál ma már az egyesület egészének rendezvényévé nőtte ki magát. Egyúttal köszönetet mondott a rendezőknek – dr. Sohajda József, Katkó Károly, Lóránt Miklós, Törő György tagtársaknak.

A Miskolci Nemzeti Színház művészeinek fellépését követően kezdetét vette a jó hangulatú bálozás, szórakozás.

Felhívás!

A Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kar felhívást intéz egykori hallgatóihoz, akik Sopronban az alma materben, a Bányamérnöki Karon vagy a Földmérőmérnöki Karon **1937-ben, 1942-ben, 1947-ben vagy 1957-ben** (70, 65, 60, 50 éve) vették át diplomájukat.

Kérjük és várjuk jelentkezésüket, hogy részükre a Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kara, jogosultságuk alapján, a rubint-, a gyémánt-, a vas- vagy az aranyoklevél kiállítására érdekében a szükséges intézkedéseket meg tudja tenni.

Kérünk minden érintettet, hogy **2007. április 30-ig** jelentkezzen, adja meg nevét, elérhetőségét (lakcím, telefonszám, e-mail cím), illetve az alábbi címre küldje meg oklevelének fénymásolatát, szakmai önéletrajzát (maximum egy oldal) és két darab igazolványképet.

Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kar, Dékáni Hivatal
3515 Miskolc–Egyetemváros • Telefon: +36/46/565-051 • Fax: +36/46/563-465
e-mail: rekbdhiv@uni-miskolc.hu

Baracza Krisztián irodavezető

Emlékezés - 1956

Megemlékezés az 1956-os eseményekről az OMBKE Választmányi Ülésén

Az OMBKE Választmányának határozata alapján a Történeti Bizottság már hosszabb ideje foglalkozik a bányászatban és a kohászatban ártatlanul meghurcolt szakemberek életútjával, az események feldolgozásával és dokumentálásával. E határozat alapján Választmányi Ülésen tekintették át az eltelt időszak alatt a témával kapcsolatos eseményeket, amelyekről az alábbiakban számolhatunk be.

Az OMBKE Történeti Bizottsága mellett természetesen e témában, részben párhuzamosan, az egyes szakmúzeumok is tevékenykednek. E múzeumi munkának része az 1956-os események és az azt követő megtorlás bányászati, kohászati és közéleti vonatkozásainak közkinccsé tétele.

Egyesületünk szakosztályai és a szakmúzeumok különbözőképpen és különböző mélységig foglalkoztak ezzel. A szilárdásvány-bányászat területén

„1946–64 között meghurcoltak, politikai üldözöttek a szilárdásvány-bányászat körében” című összeállítás elkészült, írta Kárpáty Lóránt, közreműködött Benke István és Tóth János. A többoldalas összeállítást a szervezők átadták az OMBKE ügyvezető igazgatójának, azzal a megjegyzéssel, hogy a jövőben érdemes lesz tovább bővíteni a leírtakat.

A Központi Bányászati Múzeum 2006. augusztus 25-én konferenciát tartott „Bányászok és bányászvárosok forradalma, 1956.” címmel. E konferencia előadásainak anyaga a közelmúltban könyv formájában is megjelent. A konferencia napján, azonos címmel, Sopronban időszaki kiállítás megnyitására is sor került.

Az OMM Öntödei Múzeumának szervezésében a Kohászati Lapok 2006. 2. számától indulóan szinte folyamatosan közölnek visszaemlékezéseket az 1956-os eseményekről.

A Magyar Olajipari Múzeum megjelentette a „Majerszky-per és körülmé-

nyei” című cikkét, amelyben a Dunántúlon tevékenykedő 56-os események miatt meghurcolt szakemberekről írtunk. A 2006 szeptemberében megjelent „Három bányászgeneráció válogatott iratai és emlékezései II. Buda Ernő” könyvben az alföldi olajipar '56-os eseményei találhatók.

Horváth Róbert interjút készített az '56-os eseményekben érintett három szakemberrel, továbbá dr. Korim Kálmán özvegyével. Az ebből készülő kiadvány nyomdai előkészítése folyamatban van.

Példamutató az erdészek visszaemlékezés-sorozata, amit szakmai lapjokban rendszeresen közreadnak. Az erdészek visszaemlékezései több esetben kapcsolódnak bányász, olajos szakemberekhez.

A választmányi ülésen Tóth János rövid áttekintése után dr. Csaba József okl. olajmérnök, a MEFESZ bizottság hajdani elnöke elevenítette fel az 1956-os soproni egyetemi eseményeket, melynek hallgatóként részese volt.

(Tóth János)

Az 1956-os soproni egyetemi események*

A címben szereplő események két időszakra bonthatók: Október 22–november 4. között az egyetemi ifjúság és az oktatói kar bizott a forradalom és szabadságharc sikeres kimenetelében (bár az első napokban még nem döbönt rá, hogy mi történik az országban) és lelkesen támogatta és elősegítette a demokratikus átalakulást.

A második időszak a november 4. utáni időszak, amikor reménytelennek látott minden további hadakozást (a kül- és belpolitikai fejlemények egyre jobban megerősítették ezt az érzést) és befelé fordulva megpróbálta – és sikerrel! – helyreállítani a normális egyetemi életet, visszatérve az előadótermekbe.

Bevezetés

Korábban még gondolni is ritkán lehetett az 1956-os soproni eseményekre, és az emlékekre ráakodott a Kádár-rendszer

mindent megmásító propagandája. Az egyoldalúan megítélt események ködösítése, az elferdített valóság sulykolása. Az 1980-as évek végén azonban az emlékezet is felszabadult, és a múltból olyan események is eszembe jutottak, amelyeket mások megemlékezései hoztak a felszínre.

Az akkor Sopronban tanuló bányász, geofizikus, földmérő és erdész évfolyamok hallgatói közül sokan még élnek, és itt az ideje, hogy a közelmúltban megjelent és a most megjelenő leírásokat helyesbítsék, kiegészítsék, és hozzájáruljanak a valós múlt megidézéséhez.

Előzmények, és ami október 22–november 4. között történt

Október 23-a előtti héten az MDP központi bizottságának egy tagja tartózkodott Sopronban, és vitadélutánokon találkozott egyetemi hallgatókkal. Ezekon a késő estig is elhúzódó vitadélutánokon az ország politikai hangulata volt a téma, és a központi bizottsági tag igyekezett el-

hitetni a hallgatókkal, hogy semmiféle forradalmi esemény nincs kilátásban.

Elsősorban az erdészek kezdeményezésére és rendezésében október 22-én az egyetemi ifjúság nagygyűlést tartott a SOTEX kultúrházban. A lelkes hangulatú gyűlésen (a kultúrház színházterme zsúfolásig tele volt fiatalokkal) spontán felszólalások alapján a helyszínen fogalmazódtak meg az egyetemi ifjúság „követelése”. Ezek a „követelések” politikai jellegűek voltak. Többek között a szovjet csapatok távozását, független, semleges Magyarországot, az emberi szabadságjogok biztosítását, több demokratikus párt részvételével új nemzetgyűlés megválasztását, a kommunista vezetők (Farkas M., Rákosi M., Gerő E., Piros L. stb.) felelősségre vonását, az ártatlanul elítéltek (köztük Mindszenty hercegprímás) rehabilitálását, a külkereskedelmi szerződéseink felülvizsgálását, a tervgazdálkodáson alapuló gazdasági rendszerünk és parasztpolitikánk megváltoztatását, az államvédelmi hatóság megszüntetését stb.

*Dr. Csaba József visszaemlékezése

követelték. A hozzászólások legradikálisabb, legforradalmibb tartalmát a marxista-leninista tanszék vezetője és tanárai fogalmazták. Az állásfoglalás címe: „A Soproni Egyetem karai állást foglaltak népünk szabadságharcának szent ügyében”, és 17 pontot tartalmaz.

Október 23-án megalakult a MEFESZ bizottság. Az elnök: *Bujdosó Alpár* III. é. erdészhallgató, tagjai az évfolyamok (erdész-bányász-földmérő-geofizikus) egy-egy delegáltja. A IV. é. bányász évfolyam olajos szakát *Csaba József* képviselte. Délelőtt az előző napon történt megállapodás értelmében – az egyetemi hallgatók autóbusszal Veszprémbe utaztak, hogy részt vegyenek az ottani egyetem diákjainak nagygyűlésén. A soproni küldöttek ismertették az október 22-i diákszemélyesületen történeteket és az állásfoglalást. Este a várkerületben felvonult (rendben, szervezeten) az egyetemi ifjúság. Jelszavak és feliratok nélkül, csendben. A felvonulás az egyetem parkjában fejeződött be, ahol megkoszorúztuk az ágfalvi csata hősi halottainak emlékoszlopát. (Az ágfalvi csatát az I. világháború után a soproni elszakadás megakadályozására vívták a magyar felkelők az osztrákok ellen.) Az „Örtüzek” feliratú emlékművön gyűjtött fáklyatűz lobogása mellett elénekeltük a Himnuszt, a Szózatot, majd a MEFESZ elnöke, *Bujdosó Árpád* beszédet mondott az ifjúság felelősségéről és hivatásáról.

Október 24–november 4. között az egyetemi ifjúság az események élére állt, döntően befolyásolta azokat. (A MEFESZ bizottságnak a járási pártbizottság is – megyei jóváhagyással – átadta a „hatalmat” és szinte felkérte az események irányítására.) Az egyetemi ifjúság – a MEFESZ bizottság irányításával – az alábbi tevékenységet folytatta:

Elősegítették a közrend megőrzését: egyetemista–rendőr–katona összetételű járőrök mozogtak a város területén.

A lakosságot a Liszt Ferenc Kultúrházból (a város főterén) a hangosbemondó stúdió hangszóróin tájékoztatták a napi eseményekről, a MEFESZ hírekről, tudnivalókról. A kultúrház egyik emeleti szobája (a nagyterem mellett) stúdióként működött, és *Steinprincz Egon* barátommal többször olvastunk MEFESZ bizottsági híreket, így a helyi események is közismertté váltak. A bizottsági tagok felkeresték és lecsitították a középiskolá-

sok szélsőségesnek ígérkező megmozdulásait. Megakadályozták a sopronkőhidai köztörvényes bűnözők kiszabadulását (de szabadon engedtek néhány politikai foglyot). Nem tudták megakadályozni – október 26-án – a szovjet emlékmű és a *Kellner*-szobor erőszakos ledöntését, bár egyetértettek azok eltávolításával.

Elősegítették a zavartalanabb közéletet: egyetemisták segítettek a kenyérgyártásban. A külföldi élelmiszersegélyek egy részét Sopronban osztották szét, nagyobb részét (a gyógyszerekkel, vérrel együtt) Budapestre irányították, egyes kocsikhoz kocsikísérőket is adva.

Politikai munkát végeztek, próbálták elősegíteni a demokratikus átalakulást: a környező falvak küldöttségeit, az újjáalakuló pártok küldöttségeit fogadták, de egyetemi hallgatók mentek vidékre termelőszövetkezetekhez, üzemekbe, laktanyákba helyzetmagyarázásra.

Emlékszem, hogy két határőrlaktanyában is „megjelentem”. Motorkerékpárral egyik hallgató kivitt a pomogyi (Pamhagen) határátkelőhöz, és az akkor még normálisan szolgálatot teljesítő katonáknak „helyzetmagyarázatot” tartottam. Sokkal veszélyesebb volt (de ez csak később derült ki, amikor az 1957. április elejei kihallgatásomat vezető karhatalmista tiszt, a „zöldávósok” közül, közölte velem, hogy Ő is a helyszínen volt és nagy kedvet érzett szolgálati fegyverével a túlvilágra segíteni) a soproni határőrlaktanya tiszt gyűlésén, a kultúrtermükben elmondott „jelkesítő” előadásom. A terem pódiumán szónokoltam – teljes lelki nyugalommal – és a „zöldávós” tisztek csendben hallgattak. Kinek mi járt az eszében?

A járási pártbizottsággal is igyekeztünk elfogadtatni „követeléseinket” (végül ők is aláírták és így ment Budapestre). A szélsőséges elemeket kitiltottuk az egyetem területéről, pl. *Kertész Istvánt*, a marxista-leninista tanszék akkori vezetőjét jobboldali (tehát nem baloldali!) nézetek és rémhírek terjesztése miatt.

A konszolidáló politikai és gazdasági légkör és tevékenység elősegítésére a MEFESZ bizottság október 27-én összehívta az üzemek képviselőit, hogy megválasszák az ideiglenes nemzeti tanácsot, amely a városi tanács helyébe lépett. Erre bizony nagy szükség volt, hiszen a városvezetésben „nem túl gyakorlott” MEFESZ bizottság igen leterhelt volt, a

nappalok és éjszakák egybefolytak, és az eseményekről elmélkedni nekem sem volt időm. Emlékszem, hogy október vége felé lehetett már, egy vidéki körút alkalmával (az egyetem személykocsiját használva), amikor éjszaka kényszerpihenőt tartva kiszálltunk a csendes országútra, és akkor döböntem rá a fénylő csillagokkal teli égboltra nézve, hogy „Te szent ég, mi megdöntöttük a kommunista rendszert!” Később útközben észleltük, hogy az oroszok is „álmatlanságban szenvedtek”, mert kivilágítatlan tankjaik az út szélén készenlétben álltak, és ezeket a „széles szörnyetegeket” gépkocsivezétőnk lélekjelenlétének köszönhetően sikerült csak kikerülnünk. Ekkor már nem voltam olyan biztos abban, hogy tényleg megdöntöttük-e a kommunista rendszert.

Elősegítette a határok védelmét. A nyugati határon a műszaki zárat (aknáknak, jelzőberendezések stb.) 1956 tavaszán megszüntették, ezért a „zöld határ” eléggé nyitott volt. A határország parancsnoka október 23-án segítséget kért az egyetemtől a határország megerősítésére. Egyetemisták október 23 – november 4. között a határon is teljesítették szolgálatot. A határon több, szökni kívánó magyar állampolgárt is elfogtak. Az elfogott személyeket személyazonosságuk megállapítása céljából vizsgálati fogságban tartották, mert elterjedt a hír, hogy politikailag kompromittált, az emberi szabadságjogok ellen vétők is keveredtek a menekülők közé.

Felfegyverezte az egyetemi ifjúságot (kézifegyverek, könnyű tüzérség).

Kapcsolatokat keresett és kapcsolatba lépett külföldi Karitászszervezetekkel és vöröskeresztes szervezetekkel, hogy segítségükkel élelmiszer- és gyógyszersegélyekhez, valamint ruhasegélyekhez jusson, és az adományokat elsősorban Budapestre juttassa. A MEFESZ bizottság a fenti feladatok ellátása érdekében tagjaiból „szakbizottságokat” alakított. Így pl. belső rendfenntartó, katonai, közéleti, vöröskeresztes, szállítási, üzemi munkásokkal foglalkozó, vidéki, híradó stb. A „szakbizottságok” irányítását az ún. elvi bizottság, a MEFESZ elnökének vezetésével látta el. A végleges döntést – minden kérdésben – az elvi bizottság hozta.

A november 4-i szovjet katonai támadás hírére többféle tevékenység indult:

Egyetemista küldöttség ment Ausztriába (Kismartonba) fegyverekért. A MEFESZ bizottság elhatározta, hogy kézfegyvereknél hatásosabb fegyvereket kér nyugatról. Háromtagú delegációt jelöltek ki, amelynek én is tagja voltam, és Kismartonba (Eisenstadt) küldtek bennünket. Fegyveresen beültünk az egyetem fellobogózott személykocsijába, és a bécsi úton elindulva pár kilométer után elértük a határsorompót. A korábbi napokban az osztrák hadsereg páncélozott alakulatai a határon már felvonultak, készenlétben álltak. Ők még nem felejtették el a „szovjet vendégeket”, akikől nemrég szabadultak. Amikor osztrák területre értünk és közöltük szándékainkat (szándékaink fedőneve: „gyógyszerekért jöttünk”), rögtön két páncélozott járművel közrefogtak bennünket és csak úgy engedtek továbbhaladni. Számomra igen emlékezetes volt bevonulásunk Burgenland fővárosába, Eisenstadtba. Előttünk egy páncélaútó, majd nemzetiszínű zászlóval fellobogózott autóban dióverőket (akkoriban így hívták a szuronyos karabélyokat) markoló diákok és mögöttünk ismét egy páncélaútó következett. Talán egy miniszterelnöknek sincs ilyen „díszkisérete”. A vöröskereszt főhadiszállására vittek bennünket (információink szerint itt kellett megtalálnunk az illegális katonai összekötőt), ahol a németül jól beszélő delegációvezetőnk előadta jöveletünk célját. Én kint maradtam a kocsink mellett, ahová újságírók és fotósok sereglettek, csodálkozva a különös vendégeken. Nem sikerült feladatunkat teljesíteni, mert gyógyszereken kívül semmi más nem kaptunk, így aztán visszafordultunk és hasonló „díszkiséret” mellett elhagytuk Ausztriát. Ez volt az első külföldi utam.

Visszatérve Sopronba, a MEFESZ bizottságot már nem az egyetemen találtuk, hanem a Lővér körút mellett lévő SZOT Csepel üdülőben.

A katonai bizottságunk kivonultatta az egyetemista zászlóaljzat Sopron határába a Sopron-győri út védelmére. Kézfegyverekkel és 122 mm-es lövegekkel voltak az egyetemisták felfegyverezve. A szovjet tankok közeledésére a lövegekből tüzet kívántak nyitni, de műszaki fogyatékoság miatt (a lövegkezelők is szakképtelenek voltak) a lövegek nem működtek. A szovjet tankok lesöpörték az útról a lövegeket, és a tankokkal jött ma-

gyar tisztek felszólították az egyetemi zászlóaljzat a megadásra és a fegyverletételre. Az egyetemisták ennek idővel engedelmessé váltak és szétszórtak. Sérülés nem történt.

Az egyetemisták a soproni hegyekben – a határ közelében a Muck-kilátónál – újra védelmi vonalat alakítottak ki, de a szovjet tankok a városban maradtak, így összeütközésre nem került sor. Ugyanekkor a határőrség nagy része átment Ausztriába. A magyar-osztrák határ teljesen nyitottá vált. 1956. november 4-én dél körül tehát a MEFESZ bizottság elhagyta az egyetemen lévő „főhadiszállását” és a Lővér körúton lévő SZOT Csepel üdülőbe költözött. A berendezkedésre azonban már nem jutott idő, mert hírül vettük, hogy a „kópházi csata” elveszett, és az orosz tankok Sopronhoz közeledek. A város fegyveres védelmére nem sok esélyt láttunk, a katonai bizottság is beszüntette tevékenységét. Csak kézi fegyvereink és kézigránátjaink maradtak, és a katonai stratégák azt javasolták, hogy húzódjunk fel a soproni hegyekre.

A Récényi út folytatásaként a Károlymagaslat melletti völgyben egy makadámút vezetett a határ felé. Közvetlen a határ előtt egy határőrlaktanya van, de a katonák kezdetől fogva szimpatizáltak velünk, ezért joggal barátságos fogadtásban reménykedtünk. Amikor elértük a laktanyát, kiderült, hogy már katona se nagyon volt a helyszínen, egy részük haza, a többiek Ausztriába mentek.

Korábban sokat kirándultam ezen a völgyi úton a Deák-kútig, ahonnan eredő patak végigcsörgedezve medrében romantikus sétákra is alkalmat adott a kirándulóknak. Most azonban az út szélén páncéltörő lövegek sorakoztak árván, gazdáik nélkül. A tüzérek rájöttek, hogy Ausztriába mégsem mehetnek teljes felszereléssel, és sorsukra hagyták lövegeiket.

Amint elhaladtunk a páncéltörő lövegek mellett, arra gondoltunk, hogy bizonyára jókora meglepetést okozhattak volna az orosz tankoknak. Amikor elértük az útvégi laktanyát, akkor egyes hozzáértők csapatot szerveztek, felszerelve az önként jelentkezőket kézfegyverekkel, gránátokkal, hogy egy esetleges orosz támadás ne érjen készületlenül bennünket. Én is csatlakoztam ehhez a csapathoz.

A kövesút laktanyához közeli része

egy-két méteres bevágásban haladt, és mi felmászunk az út két szélére. Az út hosszában a fák között, viszonylag rejtve a bokroktól és a sötétől, vártuk az orosz tankokat. Egész éjjel. Úgy gondolom szerencsénk, hogy csatára nem került sor, mert ami engem illet, túl nagy gyakorlatom nem volt a fegyverforgatásban, és kézigránátot sem dobáltam még soha. Harcostársaim gyakorlati kiképzése is az enyémhez lehetett hasonló.

Az egész éjszaka meddő várakozással telt el. Amint világosodni kezdett, egypáran, teljes harci felszereléssel, visszafordultunk és az egyetemig meg sem álltunk. Természetesen mindezt kellő óvatossággal. Elérve az egyetem főépületét, az ajtó elé raktuk – az ott már halomban gyűlő – fegyvereinket. Ezzel részünkről a „fegyveres harc” befejeződött.

A MEFESZ bizottság legjobban kompromittált tagjai, az elnökkel együtt, elhagyták az országot. Ekkor és itt hagyta el az országot *Kethly Anna* is.

November 4-e után történtek

November 5–6–7-én az egyetemisták leadták kézfegyvereiket, és azokat az egyetem területén, a főépület előtt összegyűjtötték, majd a karhatalom elszállította.

Elhagyottnak hitt helyeken azonban „ottfelejtett” lőszer, fegyver később is került elő. Egyik alkalommal figyelmeztettek diáktársaim, hogy egy láda karabélyhoz való lőszeret találtak az Ásvány- és Teleptan Tanszék pincéjében. Felnyaláboltam a lőszeresládát és bekopogtam galamblelkű professzorom – *Vendel Miklós* egyúttal az egyetem rektora is volt – ajtaján, majd illő módon bevonultam szobájába, és az íróasztala mögött ülő professzor úr legnagyobb meglepetésére az íróasztalára helyeztem a gyilkossá is válható golyókat tartalmazó ládát. Professzorom rendkívül ideges lett – akkor már igen komolyan vették, ha valaki lőszeret rejtegetett – és helyéről felugorva kiáltott rám, hogy sürgősen tüntessem el, és sem engem (bár egyik kedvence voltam), sem a ládikót nem kívánja látni. Nem volt más megoldás, mint gyors kivonulás a rektor szobájából, és a lőszeres ládát az egyetem kertjének végében lévő ásott kút mélyére „elhelyezni”. A mélyvizű kút hangos csobbanással nyugtázta, hogy a veszélyes csomag már a régészek zsákmánya lett. Nem tudom, azóta volt-e kúttisztítás, de ha nem és ez

megtennék, sok érdekes „holmi” kerülne ismét napfényre.

November 4-e után az ország belsejéből megindult a menekültek áradata (a szovjet tankok csak az országutakon és a városban voltak), és az egyetemisták egy része is elhagyta az országot. Az évfolyamok fele, háromnegyedrészre távozott. Különösen az erdészkar fogyatkozott meg.

November 7–10. között a MEFESZ bizottság megmaradt tagjaiból új bizottság alakult. Elnök: *Csaba József*; bányász képviselő: *Forrai Sándor*; geofizikus képviselők: *Suba Sándor* és *Sári Zoltán*; földmérő képviselő: *Haniszko Gusztáv* és erdész képviselő: *Bozó János* volt. Az új MEFESZ bizottság elkezdte tevékenységét, amely során:

A szovjet parancsnokkal egyetértésben (aki bányamérnök volt civilben) az egyetem és diákszallói autonóm területté váltak.

Elkezdődött az egyetemi oktatás újraindításának előkészítése.

Politikai töltetű híradók készültek az egyetemi ifjúság és a lakosság tájékoztatására. Egy érdekes eseményt említ az 1998. évszámot viselő „56-os emlékek” c. (Erdészettörténeti Közlemények XXXVII) különszáma, melynek a 181. oldalán *Dobay Pál* írja, hogy különféle iratokat ragasztottak a soproni házfalakra. Többek közt a 182–183. oldalakon látható Egyetemi Tanács állásfoglalását is. Ez így igaz. A nevezett állásfoglalás 1956. október 27-én született (és én úgy gondoltam, hogy örökérvényű), számos példánya a MEFESZ iroda íróasztalainak egyik fiókjában is megmaradt. November közepe táján találtuk meg ezeket a röplapszerű írásokat, és a MEFESZ bizottság felkérte az erdész kollégium diákjait, hogy ragasszák ki a házfalakra. Ez a korraesti órákban megtörtént. A későn hazajáró *Zámbó János* professzor, a bányászkar akkori dékánja, megdöbbenéssel látta, hogy egy október 27-i állásfoglalás november közepén megjelenik a házak falán akkor, amikor már majdnem mindenki a vállá közé kezdte húzni a fejét. Ugyancsak gyorsan mozgósította a diákokotthoni fiúkat és lekaptatta a frissen kiragasztott példányokat – még aznap késő estéjén. Nekem pedig megüzente (mint a MEFESZ akkori elnökének), hogy mit fog velem csinálni, ha találkozunk. Egy ideig kerültem.

Ugyancsak *Dobay Pál* gyűjtése nyomán olvashatjuk a 185. oldalon lévő „Felhívást”. Amint az a szövegből is kiderül, ezt a felhívást a MEFESZ bizottság 1956. november 21-én hozta nyilvánosságra, és el is küldtük az ország összes egyetemére. Felhívásunk követőkre talált, és talán mások is kezdeményezték, mert 1956. december első felében létrejött a központi (vagy országos) MEFESZ bizottság. Az alakuló gyűlésen (Budapest) én is részt vettem, és budapesti, valamint vidéki egyetemekről sokan. De ez volt egyben az utolsó is.

A munkástanácsokkal felvette a kapcsolatot, elsősorban a városi központi munkástanáccsal és vezetőjével, *Baranyai Lászlóval*. Az egyetemi ifjúság (és természetesen a MEFESZ bizottság) mindinkább a munkástanácsok álláspontjára helyezkedett és azt fogadta el vezetőként.

Faller Jenő bányászprofesszor vezetésével megnyitották a brennbergi bányát, hogy a város (és természetesen az egyetem és diákszallók) szénhez jusson.

November 10–15. között újraindult az egyetemi oktatás! Az évfolyamok rendeződtek, az előadások folytatódtak. A MEFESZ bizottság az egyetemi tanáccsal karöltve a félév előadásainak folytatásán munkálkodott. 1956. novemberben tehát újraalakult az egyetem rektori tanácsa, hiszen az oktatók egy része november 4-e után elhagyta az országot. Az újjáalakult rektori tanácsban a diákságot a MEFESZ képviselte, legtöbbször én – mint a MEFESZ elnöke – vettem részt ezeken a tanácskozáson.

A rektori tanács ülésein a napirendek nem politikai célúak voltak, hanem az egyetem életével kapcsolatos problémák megoldása. Elsősorban az oktatás újraindítása volt a fő tennivaló, valamint a világba szétszéledt diákság visszahívása. E két dolog összefüggött, hiszen – az erdészknél különösen – a foghíjas oktatógárdát pótolni kellett, és bizakodtunk, hogy a diákságot sem fogja olyan retorzió érni, ami országelhagyásukkor előrevetítette árnyékát.

A rektori tanács megalakulása, illetve a rektorválasztás igen emlékezetes volt számomra. Amikor nyilvánvalóvá lett, hogy *Vendel Miklós* geológus professzor élvezi a professzori kar bizalmát és felkéri a rektori tisztvállalására, a galamblelkű, de nem éppen oroszlan szívű profesz-

szor rendkívül ideges lett (ezt nem csodálom, amilyen idők azok voltak!), és felugorva a helyéről gyorsan távozott a teremről egy mellékhelyiség irányába. Talán csak a nyakkendőjét akarta megigazítani?! A dékáni tisztségekre *Magyar János* (erdész), *Zámbó János* (bányász) és *Tárczy Hornoch Antal* (geofizikus és földmérő) professzorokat kérték fel. Ők edzettebb idegrendszerrel rendelkeztek.

Számomra érdekes volt a tanácsülések lefolyása is. Egy hosszú asztal mellett ültek a professzorok (tanszékeiket képviselve) és a diákság képviselője. Mögöttük, a fal mellett pedig a docensek vagy adjunktusok (szintén tanszékeiket képviselve), ha a tanszékvezető professzor hiányzott. A hosszú asztal egyik végén, az asztalfőn a rektor (*Vendel Miklós* professzor) és vele szemben az asztal másik végén *Tárczy Hornoch Antal* professzor. Egy-egy probléma felvetése a rektor részéről és viszontválasz az asztal túlsó végéről. A két professzor beszélgetett, a többiek csak nagy ritkán szóltak, az idősebbeket néha elnyomta a buzgóság. Milyen lehetett egy rektori ülés nem forradalmi időben?

Tárczy Hornoch Antal professzor kísérletet tett arra – az osztrák hatóságokkal együttműködve – hogy az ausztriai menekülttáborokból az egyetemistákat haza lehessen hívni. Az akció nem sikerült. *Zámbó János* professzor és más tanártársai is, az egyetemi kollégiumokban szakestélyeken „tartották a lelket” az egyetemi ifjúságban.

1957. január–február között az I. féléves vizsgák rendben folytak. A MEFESZ bizottság működése csak az egyetem területére és csak az egyetem dolgaira (elsősorban a hallgatók tanulmányaival és szociális ellátottságával kapcsolatos kérdésekre) korlátozódott. Megjelent az egyetemen a KISZ. A MEFESZ bizottság egyes tagjait a járási pártbizottság soraiba hívta, de ez nem realizálódott, az ajánlatot mindenki visszautasította.

1957. március 1-jén lemondott a MEFESZ bizottság. Az egyetemen már rendszeresen folytak az előadások, gyakorlatok, és én is az óralátogatásokkal és zárthelyikre készülődéssel törődtem, a politikát mások irányították, nem az egyetemi diákság. Kiköltöztem az Erzsébet utcai diákszallóból, és *Sűrű András* barátommal a Felsőlővér utca egy kertes házában béreltünk szobát. Emeleten lak-

tunk, manzárdban, ahová közvetlenül a kertből egy nyitott lépcsőn lehetett feljutni, tehát abszolút különbejáratú volt. Egyik este, azaz pontosan április 1-jének estéjén, motorzúgást hallottunk, majd kopogtatást a bejáratú ajtón. Rövidesen hívatlan vendégek, két civilruhás férfi lépett be a szobába és „megkértek”, hogy menjek velük a rendőrkapitányságra, mert ott beszélgetni szeretnének velem. Eleinte szabadkoztam, hogy épp most sok dolgom van, mert a holnapi napra készülök, de megnyugtattak, hogy a beszélgetés nem tart majd sokáig. Éreztem, hogy nem tudom visszautasítani az invitálást, és beültem közéjük a Pobjedába.

Útközben nem voltak bőbeszédűek és közelebbit sem tudtam meg a meghívás okáról, de amint megérkeztünk a járási rendőrkapitányság *Lackner Kristóf* utcai épületéhez és vendéglátóim lekísértek a pincébe, már világossá vált, hogy minimum ezt az éjszakát ott fogom tölteni.

A pincelépcső egy szobába vezetett, ahol ingujjra vetkőzve több férfi várakozott. Én rosszat sejtve néztem körül, de mint utólag kiderült, a várakozó férfiak nem verőlegények, hanem hasonló sors-társak voltak, és szintén kényszerűségből kerültek oda. A rendőrségi épület alatt több egymás mellett lévő szobából álló fogda volt kialakítva, és mi az előtérben várakoztunk a „szobakijelölésre”. Természetesen elvették a nyakkendőt, derékszíjat és cipőfűzőt, ahogy ez már ilyenkor szokásos. Heten–nyolcan kerültünk egy-egy helyiségbe, ahol összes bútorzatként egy faltól falig érő kb. 8–9 db 20–30 cm széles padokból álló „ágyat” állítottak össze. A fekhelyen sem lepedő, sem pokróc nem volt, és felületének simaságát is kifogásolhattuk volna, mert a padok pár centivel eltérő magassága a keresztbe fekvő cellalakók oldalát, hátát (ki hogyan szeretett feküdni) alaposan megviselte. Én, ha pihenni akartam, akkor ezt felülvettem.

Volt köztünk diák, tanár, jogász stb., tehát olyanok, akik szervezkedéssel esetleg megzavarhatták volna az április 4-i ünnepségeket. Hiszen ezért gyűjtöttek össze, meg ha már ott voltunk (és ez az ott tartózkodás egy hétig tartott) kihallgattak bennünket. Leírást velünk, ki mit csinált 1956. október 23. óta. Ha valaki a kihallgatást és a „dolgozatírást” zokszó nélkül elviselte, azt nem bántották. Aki ellenkezett, azt megverték.

A körülményektől (pl. az ajtó nélküli WC-re csak díszkísérettel mehettünk és fürdőszobaként is csak egy lavór szolgálta) eltekintve együtt töltöttünk sok vidám órát is. A társaságban gyakorlott viccmesélők is voltak, és néha nevetéstől olyan hangos volt a cella, hogy attól tartottam, berohannak a pufajkások és végigvernek bennünket. Szerencsére erre nem került sor.

Mindezek ellenére igen boldog voltam, amikor újra a Deákkúti úton a Felső-lövőér utcába visszajutottam. Érdekes módon még most is jó érzés tölt el, amikor erre a „rabságra” visszagondolva, szabadon mozoghatok a fürdőszobában, a lakásban és az utcán. Május 1. előtti napokban már résen voltam, és inkább elutaztam Sopronból, nehogy újra vendégeskedni kelljen a Lackner Kristóf utcában.

A győri tárgyalás és kényszerű távozásom az egyetemről

A címben szereplő két esemény szoros összefüggése a következőkből derül ki.

Az 1957. év tavasza – március 1-jei lemondásunkat követően – viszonylag nyugodtan telt el, eltekintve a Lackner Kristóf utcai kényszerpihenőtől. Az egyetemi előadások látogatása, majd a vizsgákra készülődés lekötötte figyelmünket. Időnként az borzolta a kedélyeket, hogy *Kertész István*, a marxizmus–leninizmus tanszék vezetője (és csapata) már újból baloldali hivatástudattal eltelve, az '56-os eseményeket magyarázta (a részvétel természetesen kötelező volt). Én inkább humorosan fogtam fel a mondanivalóját. Ezt Ő is észrevette, és sajnós ez keltette fel „szimpátiáját” irántam.

Hát bizony humoros is volt, hiszen vezérszónokunk 1956. október 22-én az emlékezetes diákszemélyi ülésen erősen jobboldali felszólalásai, javaslati még fülembé csengtek, majd október 23. utáni napokban az egyetem területén kifejtett szinte szélsőjobbos agitációja nem állt összhangban a szemináriumon mondott balos magyarázatokkal. Valahogy nem hangzottak elég hitelesen.

Vizsgázni a Kertész-féle magyarázatokból nem kellett, mégis a vizsgaidőszak végén meglepetéssel vettem kézhez a nevemre postázott fegyelmi határozatot (kelt 1957. július 18-án), amelyben „szigorú megrovás, végső figyelmeztetéssel” és féléves (miután több idő már nem volt hátra az egyetemi tanulmányaim befeje-

zéséig) ösztöndíj megvonás kiérdemléséről tájékoztattak. Úgy gondoltam, ezzel lezárnak tekintik az '56-os tevékenységemet.

Az V. év első féléve is csendesen kezdődött. Már nem Erzsébet utcai kollégiumban laktam, hanem *Kremzner Sándor* barátommal az Alsólövőér utca felső részén *Staszney Albert* professzor úr házában. Így az a vád sem érhetett, hogy a kollégiumban lázítok.

1957. decemberében azonban idézést kaptam a győri bíróságtól, hogy *Hun Béla* (1956. októberben III. é. bányamérnök hallgató volt) vádlott tárgyalásán tanúként jelenjek meg. Hogy ki kért fel tanúnak, és miért éppen engem, az később sem derült ki. De abban az időben nem volt divat védeni is a vádlottat, úgy gondolom, hogy inkább az ügyész számított arra, hogy terhelő vallomást teszek. A bírósági tárgyaláson szereplésem nem válthatott ki osztatlan sikert, mert a tárgyalást követően (amely tárgyalás *Hun Bélának* 3 év börtönt eredményezett) az egyetem vezetőségét felszólították, hogy engem azonnal zárjanak ki az egyetemről.

Szerencsére 1957. december hónapban és 1958. január első felében (a karácsony és az újév késleltette az „igazságszolgáltatást”) a vizsgáim nagy részén túl voltam, és professzoraim figyelmeztetésére a még hátralévőket is sikerült letenni. Az utolsó félévem utolsó vizsgája 1958. január 27-én (kőolajtermelésből *Gyulay Zoltán* professzor úrnál) volt, még aznap délután lezárták a félévet, az indexemben 1958. január 27-i dátummal kitöltötték a végbizonyítványt, az abszolutoriumot és 1958. január 28-án lezajlott fegyelmi tárgyaláson kizártak az egyetemről, azzal a kitételrel, hogy mint fizikai munkás bizonyítsam zavaros fejem kitisztulását. Két évet töltöttem a nagylengyeli olajmezőn fizikai beosztásban, és amikor a bányamérnöki kar teljesen Miskolcra költözött, 1960-ban alkalmam nyílt a diplomavédésre. Miskolcon a „politikai megfigyelők” nem ismertek, és ez komoly előnyt jelentett.

Az egyetemről történt kizárás után 1958. március 5-én kezdtem a nagylengyeli olajmező feltárást – mint fűró-munkás – dolgozni. A nagylengyeli fűrósi üzembe professzorom, *Alliquander Ödön* ajánlott. Itt egy olyan fűróberendezésnél dolgoztam, ahol politikailag „megbízható” vezetők voltak, így tevé-

kenységemet szemmel tudták tartani. Szabadnapokon Sopronba utaztam, ahol menyasszonyom és szülei éltek. Szombathely felől a „győri pályaudvarra” érkeztem, majd a Deák tér – Erzsébet utca – Színház utca – Ógabona tér volt a szokásos útvonalam.

Egyik alkalommal az Erzsébet utcában kíváncsi vágyat éreztem, hogy meglátogassam évfolyamtársaimat. A kollégium portáján, a portás mellett láttam *Kertész Istvánt*, a marxizmus-leninizmus tanszék tanárát, aki épp ott tartózkodott. Ügyet sem vetve a jeles emberre, megkerestem barátaimat, elbeszélgettünk, majd elhagyni szándékoztam az épületet. A portán azonban már többen vártak rám, és két nyomozó (kilétük csak később derült ki) karonfogott és bekísért a Lackner Kristóf utcai járási rendőrkapitányságra. Útközben nem volt nehéz rájönnöm, hogy az egész akciót kinek is köszönhettem.

A rendőrségen, ahol kényszerűségből egyszer már megfordultam, az illetékesek közölték, hogy gyorsan hagyjam el Sopront és soha többet nem kívánnak látni a városban. Természetesen megígértem, hiszen mást úgysem tehettem, és természetesen nem tartottam meg ezt az ígéreteimet, hiszen mást úgysem tehettem.

A további soproni látogatásaim alkalmával csak a sötét utcákat és átjárókat – a kijárási tilalom alatti gyakorlatot felújítva – használtam, így valóban nem láttak egy ideig a városban. És később már ki emlékszik az egykori soproni diákra?!

Dr. Csaba József rehabilitációja

Az 1956-os soproni események jubileumi megemlékezéseit követően *dr. Horn János* okleveles bányamérnök előterjesztést tett a Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kar Kari Tanácsánál *Csaba József* olajmérnök-hallgatót, a soproni MEFESZ egykori elnökét ért jogtalan sérelem (megrovás, kizárás) orvoslására, illetőleg rehabilitációjára. A Kari Tanács *Csaba József* olajmérnök-hallgatóval szemben 1957 és 1958-ban hozott jogtalan határozatokat – sajnálatának kifejezése mellett – érvénytelennek nyilvánította. Az erről szóló levelet az alábbiakban közöljük.

(a szerk.)

Soproni megemlékezés az Erdészeti Lapokban (1956–2006)

Az Erdészeti Lapok 2006. évi novemberi száma nagy teret szentelt az 1956. évi forradalom megemlékezésének.

„Forradalom vér nélkül, Sopron 1956” címmel *Faragó Sándor* az Orsolya téren, a Lábasház előtt tartotta az azonos című kiállítás megnyitóját.

Nagy László erdőmérnök, az 1956-os MEFESZ Intézőbizottság tagja és *Grátzer Miklós* (professzor, a Sopron Alumni elnöke, az egyetem díszdoktora) által írt levél felolvasása után *Faragó Sándor* rektor tartotta annak az emlékműnek az avatóbeszédét, amit a Nyugat-magyarországi Egyetem soproni kampuszában avattak fel. Az emlékmű mérete és elhelyezése a főépülethez viszonyítva éppen az „Örtüzek” emlékmű tükörképe. Beszédében utalt arra, hogy ennek az emlékműnek – mint az Ágfalvi csatára emlékező „Örtüzek” emlékműnek – az egyetem kertjében kell lennie. Az Ágfalvi csatában kikényszerített és győztes népszavazás napját – amikor kivítva a Város a Civitas Fidelissima címet – a város ünnepévé emeltük, amire büszkék vagyunk mindnyájan, az emlékműveket büszkén vállaljuk.

A leleplezés után a történelmi keresz-

tény egyházak főpapjai, papjai áldották meg az új emlékművet.

Az ünnepségsorozat a Hűségkútnál folytatódott, ahol *iffj. Sarkady Sándor*, a Nyugat-magyarországi Egyetem, Könyvtár főigazgatója tartott ünnepi beszédet.

A volt SOTEX-ben megrendezett díszünnepségen *Bujdosó Alpár*, a MEFESZ első elnöke, *Németh Kálmán* földmérő és bányamérnök (most az OMBKE Bányászati Szakosztály budapesti helyi szervezetének tagja), *Fodor Tamás*, Sopron város polgármestere, *Faragó Sándor* rektor beszédei hangzottak el.

A lapban minden beszéd szó szerinti szövege jelent meg, és e sorok írójától „A Soproni MEFESZ az 1956-os forradalomban” c. könyv könyvismertetője.

A lap a továbbiakban teljes terjedelemben közli *Adamovich László* emeritus professzor beszédét, amit 1990. november 4-én Sopronban az alma mater nyugatra távozott tagjainak hazatérését ünneplő találkozóán, *dr. Magyar János* professzor beszédét, amit az 1990. november 4-ei ünnepélyen mondott el ugyanabban a teremben, ahol 1956. november 10-én szólt a megjelentekhez, *Grátzer Miklós* beszédét, amit 2002-ben tartott Vancouverben a soproniak találkozóán.

A lap után érdeklődni lehet az Országos Erdészeti Egyesület címén (1027 Budapest, Fő u. 68. • telefon/fax: (1)201-7737 • e-mail: erdlap@mtesz.hu)

A recenzens nem volna őszinte, ha az alábbi sorokat nem írná le, amit könyvismertetésében is leírt:

Bujdosó Alpár külföldre távozása után (1956. november 4.) a MEFESZ elnöke *Csaba József* olajmérnök-hallgató (most a BKL-Bányászat olvasószerkesztője) lett. Sajnálattos, hogy az Ő hangját nem hallottuk az ünnepségsorozat kapcsán, pedig az 1956-os forradalmi tevékenységért kizárták az egyetemről, kitiltották Sopronból és diplomáját csak később szerezhette meg.

(*Dr. Horn János*)

**Kormány- és miniszteri kitüntetések megvonása az olajipari dolgozóktól
(Budapest, 1957. szeptember 24.)**

Név	Foglalkozás	[A] Vállalat neve	[A] Kitüntetés megnevezése	Mikor kapta	Megjegyzés
Hegyfi Ferenc	autószerelő	Kőolajip. Szeizmikus K. Ü.	Munkaérdemérem	1955	Okt. 23-án nyilvános helyen széttepte párttagsági könyvét, uszított a szovjet csapatok, valamint a Kádár kormány ellen.
Fás Géza	gondnok	Kőolajip. Szeizmikus K. Ü.	Munkaérdemérem	1955	A népi dem. ellenes uszításával, nacionalista kijelentéseivel megfélemlítette a csoport dolgozóit, helyeselte az ÁVH-sok elleni terrort.
Majerszky Béla	főmérnök	Dunántúli Kőolajfűrési Ü.	Munka Érdemrend Szoc. Munkáért Érdemérem	1955 1953	Ellenforradalom alatti cselekedetért letartóztatva.
Rosta Ferenc	bányamérn.	Dunántúli Kőolajfűrési Ü.	Szoc. Munkáért Érdemérem Magyar Munka Érdemérem	1956 1952	Ellenforradalom alatti cselekedetért letartóztatva.
Torma Pál	csoportvez.	Dunántúli Kőolajfűrési Ü.	Magyar Munka Érdemérem	1952	Disszidált 1957. februárban.
Buda Ernő	főmérnök	Alföldi Fűrési Ü.	Munka Érdemrend Szoc. Munkáért Érdemérem	1952 1955	Disszidálási szándék, gazdasági szabotázs gyanúja miatt előzetes letartóztatásban.
Németh Ferenc	bányamérn.	Alföldi Fűrési Üzem	Népközt. Érdemérem	1952	Az ellenforradalom alatt a megyei P.B.-n követelte a gazdasági szabotázs ügyében lefolytatott jegyzőkönyvet. Buda Ernő intézkedéseit végrehajtotta.
Magas István	főgeológus	Alföldi Fűrési Üzem	Népközt. Érdemérem	1952	[A] Munkástanács elnöke volt, disszidált.
Zonda Pál	fűrómérnök	Alföldi Fűrési Üzem	Népközt. Érdemérem	1952	Disszidált.
Répánszky István	kollektor	Alföldi Fűrési Üzem	Népközt. Érdemérem	1954	Az ellenforr. fegyveres őr-séget megszervezte, február óta letartóztatásban van.
Pálfői István	csop. vez.	Budafai Kőolajterm V.	Népközt. Érdemérem	1952	Munkástanács tag volt, a sztrájk fő szervezője, követelte a kommunista vezetők leváltását.
Lukácsi István	hegesztő	Budafai Kőolajterm V.	Népközt. Érdemérem	1950	Részt vett a sztrájk szervezésében, szervezést indított a községi tanács feldúlására és a funkcionáriusok leváltására.
Várkonyi Rezső	oszt. vez.	Budafai Kőolajterm V.	Szoc. Munkáért Érdemérem	1954	Munkástanács elnök volt, felhívást szövegezett a győri rádióhoz, melyben az ell. forr. fő célkitűzései voltak.
Dr. Korim Kálmán	főgeológus	Lovászi Kőolajtermelő V.	Szoc. Munkáért Érdemérem	1956	Olajipari közp. munkástanács elnöke volt, tevékenységéért előzetes letartóztatásban van.
Szendrői Károly	üzemvez.	Lovászi Kőolajtermelő V.	Szoc. Munkáért Érdemérem	1956	Részt vett a sztrájk szervezésében, gátolta a termelés beindítását.

Pál József	brigádmes.	Lovászi Kőolajtermelő V.	Szoc. Munkáért Érdemérem Népközt. Érdemérem	1955 1952	Követelte a kommunisták eltávolítását, uszított a rend- szer ellen.
Nagy Miklós	főművezető	Lovászi Kőolajtermelő V.	Munka Érdemérem Népközt. Érdemérem	1952 1951	Sztrájk szervezésben részt vett, becsémelte a Kádár- kormányt.
Farkas Béla	bányamérnök	Lovászi Kőolajtermelő V.	Népközt. Érdemérem	1952	Ellenforradalmi cselekedeteiért letartóztatva.
Zachemszky Ferenc	főmérnök	Kőolajvezeték Vállalat	Munka Érdemérem	1955	Az ellenforradalom alatti magatartásáért előzetes letar- tóztatásban van.
Soós József	esztergályos	Dunántúli Kőolajip. Gépgyár V.	Népközt. Érdemérem	1952	Az ellenforr. mellett agitált, sztrájkra uszított.
Meszes Sándor	művez.	Dunántúli Kőolajip. Gépgyár V.	Népközt. Érdemérem	1952	A szovjet csapatok megje- lenésekor annyira kétségbe- esett, hogy sírva fakadt, az ell.forr. mellett agitált.
Antóni Sándor	főmech.	Bpesti Kőolajip. Gépgyár	Szoc. Munkáért Érdemérem	1956	Mint volt csúcs bizt.titkár, gyáván, megalkuvóan visel- kedett, kijelentéseivel el- árulta a pártot, akadályozta a párt szervezését.
Stekler Sándor	igazgató	Csepeli Kőolajipari V.	Szoc. Munka Érdemrend	1954? 1953?	Disszidált.
Ács Mihály	üzemvez.	Zalai Kőolajipari V.	Szoc. Munka Érdemrend	1953	Volt nyilas, a sztrájk mellett és a rendszer ellen agitált, követelte a kommunisták leváltását.
Krasznai György	vegymérn.	Péti Kőolajipari V.	Munka Érdemérem	1955	Munkástanács elnöke volt, a váll. komm. vezetőit levál- tatta, saját magát jelölte ki főmérnöknek.
Osztényi Zoltán	főmérn.	Almásfüzitői Kőolajip. V.	Szoc. Munka Érdemérem	1954	Munkástanács elnöke volt, párttag létére engedte magát befolyásolni az ellenforra- dalmároknak, hozzájárult a komm. elbocsájtáshoz, eltúrta a gazdasági vissza- éléseket.
Dr. Berty József	mérnök	Magy. Ásv. Földgáz. K. I.	Népközt. Érdemérem	1952? 1953?	Disszidált.
Kassai Lajos	oszt. vez.	Kőolajipari Tröszt	Népközt. Érdemérem	1952	Forradalmi Biz. tag volt, a jobboldalt képviselte a bi- zottságban, egy volt ÁVH-s címét kiszolgáltatta az ellen- forradalmároknak.
Gacs János	mérnök	Kőolajipari Tröszt	Bányászat Kiv. Dolg.	1955	Forradalmi Biz.-nak tagja volt, nacionalista és szovjet- ellenes kijelentéseket tett.
Fábián Tibor	főe. a.	Kőolajipari Tröszt	Vegyipar Kiv. Dolg	1954	Demokráciaellenes kijelenté- seket tett, terjesztette a Nép- szabadság bojkottálására kibocsájtott röplapokat.
Szabó János	geológus	Kőolajipari Tröszt	Bányászat Kiv. Dolg.	1955	Disszidált.
Arany István	vill. szer.	Kőolajip. Szeizmikus Ü.	Bányászat Kiv. Dolg.	[adathiány]	Követelte a munkáskáderek eltávolítását, szította a han- gulatot.

Arday J. Zoltán	kollektor	Alföldi Kőolajfűrészi Ü.	Szakma Kiv. Dolgozója	1955	Múltban jegyző volt, az ellenforr. vezetőit rendszeresen tájékoztatta a vállalatnál előforduló eseményekről.
Kulik István	csop. vez.	Budafai Kőolajtermelő V.	Bányászat Kiv. Dolgozója	1954	Ellenforr. cselekményeiért előzetes letartóztatásban van.
Göncz István	üzemvez.	Budafai Kőolajtermelő V.	Bányászat Kiv. Dolgozója	1954	Munkástanács elnöke, a megyei Forr. Biz. tagja volt. Tevékenységével igyekezett a munkástanácsot a kormány ellen hangolni.
Dr. Várszegi Lajos	oszt. vez.	Budafai Kőolajtermelő V.	Bányászat Kiv. Dolgozója	1956	Munkástanács titkára volt, disszidált.
Tímár István	fűrőmester	Budafai Kőolajtermelő V.	Bányászat Kiv. Dolgozója	1954	Szervezte a dolgozókat a felvonulásra, a szovjet emlékmű ledöntésére.
Várkony Dezső	oszt. vez.	Budafai Kőolajtermelő V.	Érdemes Bányász	1954	Munkástanács elnök volt, felhívást szövegezett a győri rádióhoz, melyben az ellenforr. fő célkitűzései voltak.
Gerencsér Károly	brig. vez.	Budafai Kőolajtermelő V.	Érdemes Bányász	1953	Az üzemben és a környékbeli falvakban ellenforr. agitációt folytatott, gyűjtötte a komm. névsorát a célból, hogy legelőször ők kerüljenek elbocsátásra.
Pál Károly	diszp.	Lovászi Kőolajtermelő V.	Kiváló Bányász	1956	A sztrájk mellett foglalt állást, gátolta a termelés beindítását.
Szakonyi István	TMK. vez.	Lovászi Kőolajtermelő V.	Kiváló Bányász	1953	Népi dem. államrend és a komm. ellen uszított.
Farkas Béla	mérn. techn.	Lovászi Kőolajtermelő V.	Kiváló Bányász	1953	Gátolta a termelés beindítását, szervezte a sztrájkot.
Trifusz László	művezető	Lovászi Kőolajtermelő V.	Bányászat Kiv. Dolg.	1956	Mozgósította beosztottjait az ellenforr. felvonulásra.
Farkas Károly	terv. o. v.	Lovászi Kőolajtermelő V.	Vegyipar Kiv. Dolg.	1953	Végrehajtotta és helyeselte a munkástanács intézkedéseit.
Péti László	üzemvez.	Lovászi Kőolajtermelő V.	Bányászat Kiv. Dolg.	1955	A munkástanács híradóját és faliújságját szerkesztette.
Apáti Lajos	munkaü. ea.	Lovászi Kőolajtermelő V.	Bányászat Kiv. Dolg.	1955	Uszított a népi dem. ellen, követelte a komm. eltávolítását.
Farkas Ernő	hegesztő	Lovászi Kőolajtermelő V.	Bányászat Kiv. Dolg.	1955	Szovjet- és rendszerellenes kijelentéseket tett a dolg. előtt.
Göntér István	csőszer.	Lovászi Kőolajtermelő V.	Bányászat Kiv. Dolg.	1956	Uszított, lázított, a sztrájk mellett foglalt állást.
Borsos Lajos	motorszer.	Lovászi Kőolajtermelő V.	Bányászat Kiv. Dolg.	1956	A helyi államvédelmi lakatya ellen uszított, valamint a rendszer ellen agitált.
Nyári István	olajátadó	Kőolajvezeték V.	Bányászat Kiv. Dolg.	1954	Több esetben kijelentette, hogy olajat a szovjet katonaságnak nem adnak.
Tamasek Ernő	trakvez.	Kőolajvezeték Vállalat	Bányászat Kiv. Dolg.	1953	Sztrájkra uszított, népi dem. ellenes hangulatot szított.
Dudás Mihály	motorszer.	Bpesti Kőolajip. Gépgyár	Vegyipar Kiv. Dolgozója	1956	Disszidált.

Horváth Péter [:Salamon Kálmán:] [:Kéri József:]	művezető [:[?]:] [:lakatos:]	Zalai Kőolajipari V. [:Zalai Kőolajipari V.:] [:Zalai Kőolajipari V.:]	Vegyipar Kiv. Dolgozója [:Kiváló Dolgozó:] [:Kiváló Dolgozó:]	1955	Követelte a munkásokaderek eltávolítását, uszított a rendszer ellen.
Lipschitz László	mérnök	Almásfűzitői Kőolajip. V.	Vegyipar Kiv. Dolgozója	1954	Disszidált.
Papp Géza	vegymérn.	Almásfűzitői Kőolajip. V.	Vegyipar Kiv. Dolgozója	1956	Disszidált.
Burián Dezső	szem. vez.	Lardoline Kőolajipari V.	Vegyipar Kiv. Dolgozója	1956	Munkástanács elnökhelyettese volt, beleegyezett a kommunisták eltávolításába. Az ellenforr. alatt részt vett a gazdasági visszaélésekben.
Papp Dénes	zsírfőző	Lardoline Kőolajipari V.	Vegyipar Kiv. Dolgozója	1955	Társadalmi tulajdon hűtlen kezelése miatt előzetes letartóztatásban van.
Oltay Ernő	Mérnök	Magy. Ásv. és Földgáz. Kis. Int.	Nehézipar Kiváló Dolg.	1954	Disszidált.

Forrás: MOL XXIX-F-72-a-38d.

1956 könyvekben, képekben

Az 1956-os megemlékezésekről és megjelent kiadványokról a BKL előző számában jelentettük meg cikkeket, ezért azokról az alábbiakban csak rövid összefoglalót közlünk.

A magyar bányásztársadalom, részletesebben a borsodi, a Baranya megyei, a Komárom megyei, a nógrádi, a veszprémi bányászok forradalmi megmozdulásairól a *Központi Bányászati Múzeum Közleményei 5. számaként* – 2006-ban – megjelentetett **Bányászok és bányászvárosok forradalma, 1956.** c. könyv (szerkesztők: *Bircher Erzsébet, Schuller Balázs*) ad részletes és hiteles képet.

A *Nógrád Megyei Levéltár* – 1996-ban megjelent, 19. számú kiadványa – **1956. Nógrád megyei kronológiája és személyi adattára** pedig a megyében bekövetkezett forradalmi események történéseiről és aktív szereplőiről

településenkénti bontásban közöl nagyon részletes, személyi névmutatóval kiegészített anyagokat.

A *Nyugat-Magyarországi Egyetem Központi Levéltárának A soproni MEFESZ az 1956-os forradalomban.* c. gazdag dokumentumanyaggal gazdagított kiadványa (szerző: *Ifj. Sarkadi Sándor*) a soproni eseményekről, valamint a főiskolások és egyetemisták forradalomban betöltött szerepéről számol be.

A Magyar Olajipari Múzeum Közleményei 31. számaként jelenik meg *Horváth Róbert '56 Olajos forradalmárai emlékére* címmel riportok, tanulmányok.

A miskolci műszaki egyetem forradalmi eseményeiről *Novobáczky Sándor* készített dokumentumfilmet *Óriások voltunk* címmel. A forradalom 50. évfordulója alkalmából az egyetem rektora Jubileumi Emléklapot adott ki (képünk), melyet az emlékülés résztvevői kaptak.

(A szerk.)

POHL LÁSZLÓ (1921–2006)

Egy dolgos, szorgalmas, sok szép szakmai eredményt felmutató, de érdemeivel sohasem hivalkodó, szerény és mégis öntudatos élet zárult le, amikor *Pohl László* barátunk és kollégánk szíve utolsó dobant. 85 évesen távozott közülünk.

Rozsnyón született és érettségizett, majd 1939-ben a Műegyetem soproni karára iratkozott be, és ott 1943-ban kitűnő minősítéssel szerzett kohómérnöki oklevelet.

Már negyedévesen tanársegéd volt a Kohógépipari Tanszéken. 1943 őszén került Ózdra, a Rima legnagyobb gyárába. Ott kezdte és ott is fejezte be gyakorló mérnöki életét, ami szinte egyedülálló. Rövid ideig az anyagvizsgálathoz dolgozott, majd az acélműben volt acélgyártó. Ezt követően a durvahengerműben üzemmér-

nökként, 1952–59 között pedig már a gyáregység vezetőjeként tevékenykedett. 1959-től az általa megszervezett Fejlesztési Főosztály vezetője 1964-ig. Ezt követően visszatért a termelésbe: termelési főmérökként – és a műszaki igazgató helyetteseként – irányította öt termelőegységet valamint a szállítási gyáregység munkáját 1979-ig. 1981-ig a vezérigazgató tanácsadó csoportjának megszervezője és vezetője.

Húsz éven át vállalt oktatást az Ózdon működő főiskolai, illetve egyetemi kihelyezett tagozatokon, két éven át meghívott előadó volt a Miskolci Egyetemen. Időszakosan meghívott szakértőként működött a KGST hengerlési szekciójában és a Szabványügyi Hivatalban.

Munkáját számos kitüntetéssel ismerték el: Eötvös Loránd-díj, a Munka Érdemrend bronz és arany fokozata és számos miniszteri elismerést kapott a kohászati, külkereskedelmi és honvédelmi minisztériumok részéről.

Egyesületünknek 1944 óta tagja. 1966–1980 között az Ózdi Helyi Szervezet elnöke. 1981–87-es időszakban a BKL Kohászat szerkesztőbizottságának tagja volt. Egyesületi munkáját is számos emlékéremmel és tiszteleti tagsággal ismerték el.

Az aranydiplomát 1993-ban, a gyémántdiplomát 2003-ban Sopronban vehette át. A gyémántdiploma átvétele után rövid beszédben köszönte

meg a rektor és a dékán uraknak azt a gesztust, hogy eljöttek Sopronba azért, hogy az alma materben vehessék át a jubilálók a diplomájukat.

Az ózdi közéletben is tevékeny részt vállalt, közreműködésével jött létre a nyugdíjas mérnökök klubja. Annak haláláig rendszeres látogatója volt. Közéleti munkájának elismeréseként 1999-ben a város díszpolgárává választották.

Hosszú életpályáját és ózdi működését a mindenkor legnagyobb szakmai tudás és fegyelem jellemezték. Nemcsak a kimeríthetetlen szakmai ismeret sugárzott felénk részéről éveken keresztül, hanem egy puritán jellemű, példás rendszeretű, korrekt, másoknak tiszteletet adó és a maga számára tiszteletet kiváltó egyéniség példamutató jó tulajdonsága is. A hivatalos és baráti érintkezésben mindig készséges és előzékeny jó kolléga, jó barát és érző embertárs volt.

A 2006. szeptember 4-én elhunyt baráttól és kollégától Ózdon szeptember 18-án vettek búcsút a volt munkatársak, ismerősök. Hamvait a budapesti Farkasréti temetőben szeptember 25-én szűk családi körben helyezték az elhunyt hozzátartozói mellé. Egyesületünk elnöksége koszorúval búcsúzott kiemelkedő tagjától. Emléke közöttünk tovább él.

(NZ-ÜL)

JÁNOSI MIKLÓS (1931–2006)

Döbben hallottuk a hírt, hogy *János Miklós*, az egykor volt Inotai Alumíniumkohó meghatározó egyénisége 2006. március 9-én elhunyt. Szívünkben mély a gyász, mert elment egy olyan ember, akinek munkásságát, egész életét meghatározta a

családja, szakmája, és a Bányász-Kohász Egyesület iránt érzett elkötelezett szeretete.

János Miklós 1931. november 30-án született Felsőgallán. 1950-ben érettségizett a volt Piarista Gimnáziumban. Szeretett szakmájához nagyon hamar közel került. Már 1951-ben a Tatabányai Bányagépgyárban vas- és fémöntő szakvizsgát tett. Miklós nem elégedett meg a szakvizsgájával. Többet akart tudni, így 1951-ben jelentkezett és felvételt nyert a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemre, ahol 1956-ban metallurgus szakos kohómérnöki oklevelet szerzett. Az egyetem elvégzése után – friss diplomásként – a Csepel Vas-

és Acélöntődében helyezkedett el, először üzemmérnöki, majd technológusi beosztásban.

Az 1962-es év gyökeres változást hozott Miklós életében. 1962 év elején kötött házasságot *Csolák Veronikával*, akiben hű társra lelt élet végéig. Peldamutató házasságukban két gyermekük született, 1963-ban Imre, 1964-ben Kornél.

Amint megváltozott Miklós magánélete, úgy változás állt be szakmai életében is. Elkötelezte magát az alumíniumiparral. 1962. február 12-étől az Inotai Alumíniumkohó dolgozója lett. Kohótechnológusként kezdte, majd 1962. május 1-jétől a Termelési Osztály technológusa lett.

Főnökei igen hamar felismerték, hogy a fejlesztésekhez nagy a vonzó-dása és szakértelme. 1963. június 1-jétől a Műszaki Fejlesztési Főosztály Technológiai Osztályának vezetőjévé nevezték ki. Ezt a posztot csaknem 17 éven keresztül, 1980. december 31-éig töltötte be.

1981. január 1-jétől a Műszaki Fejlesztési Főosztály vezetője, majd 1986. december 1-jétől 1991. július 7-ig, nyugállományba vonulásáig, a Műszaki Fejlesztési és Beruházási Koordinációs Főosztályt irányította és vezette.

A betöltött posztokból is látszik, mennyire elkötelezettje volt az inotai fejlesztéseknek. Mi sokan, akik Inotán dolgoztunk, vagy dolgozunk még ma is tudjuk, hogy az Inotán kialakult termékszerkezetnek *Jánosi Miklós* volt az egyik szülőatyja. Fő mozgatója és megálmodója volt a fejlesztéseknek.

Emlékszem, amikor már együtt dolgoztunk, de sokszor mondta nekem: „*Merj álmodni és utána merd megvalósítani az álmokat*”. Mert Ő álmodott. Álmodott a keskenyszalag öntvehengerről, álmodott a huzal-öntvehengerről. De nem csak álmo-

dott, hanem aktívan részt vett a megvalósításukban, az eljárások honosításában. Nevéhez kapcsolódnak a tárcsa hidegfolytatásos kísérletei és a huzalfejlesztések.

Munkáját több ízben elismerték. Kétszer kapott Kiváló Dolgozó és egyszer a Nehézipar Kiváló Dolgozója kitüntetést. Életművének legnagyobb elismerése azonban az, hogy sokan vannak, sokan vagyunk, akik tudjuk, hogy az álmai ott vannak Inota minden négyzetméterén és ma is működnek!

Jánosi Miklós nem csak a hivatásában teljesített kiemelkedően. 1951 óta, tehát egyetemi éveinek kezdetétől, tagja volt az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesületnek. Évtizedeken keresztül tevékenyen vett részt az OMBKE Fémkohászati Szakosztály munkájában. Elkötelezettségét mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy 1964–1970 között a Fémkohászati Szakosztály Inotai szervezetének titkára, majd 1980–1990 között pedig a helyi szervezet elnöke volt. Az Egyesület a kiemelkedően hosszú tagsági viszonyát 1991-ben és 2001-ben a 40 és 50 éves tagságáért *Sóltz Vilmos-émlékérem*

adományozásával ismerte el. Egyesületi munkájáért 2002-ben *Zorkóczi Samu-émlékérem* kitüntetésben részesült. 2004-ben egyesületünk legnagyobb kitüntetését kapta meg: az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület tiszteleti tagjai közé választotta.

Jánosi Miklós nyugdíjas éveiben is folyamatosan figyelemmel kísérte szeretett munkahelye és Egyesületünk sorsát. Adatokat gyűjtött, feldolgozott, írt, szervezett, koordinált. Fáradhatatlanul és tevékenyen kivette részét a kohó 50 éves jubileumára szervezett fémkohászati rendezvény szakmai előkészítéséből. Életének utolsó estéjén is dolgozott.

Jánosi Miklós végleg elment közülünk. Elment a családtól, elment a szakmából és elment Egyesületünk-ből. Megnyugtató lény, embersége, szakmaszeretete, szaktudása miatt emlékét örökké megőrizzük szívünkben.

Kedves Miklós!

Nyugodj békében, s hosszú égi utadhoz kívánunk Neked egy utolsó JÓ SZERENCSET!

(*Petrusz Béla*)

Felhívás budapesti tagtársaink részére

Az OMM Öntödei Múzeuma adatbázisban gyűjti a magyarországi harangok adatait *dr. Patay Pál* nyugalmazott régész felmérése alapján. Eddig kb. 17 000 létező és már elpusztult harangról vannak feljegyzéseink. *Szántai Lajos* munkája nyomán több mint 70 templom falán jelent már meg olyan öntött tábla, amely megőrökíti az öntömester nevét.

Egyesületi tagjaink közreműködésével szeretnénk adatainkat folyamatosan frissíteni és bővíteni, különös tekintettel a budapesti templomok harangjaira. Az adatfelvételhez segítőköt keresünk, ezért 2006. február 8-án tájékoztató értekezletet tartottunk a budapesti helyi szervezetek képviselői részére. Aki szeretne részt venni ebben a társadalmi munkában, annak részére megbízólevelet adunk ki, amellyel az adott templom lelkészénél jelentkezhet. A munkát a múzeum által összeállított adatfelvételi lap is segíti.

Várjuk jelentkezésüket az Öntödei Múzeumban (1027 Budapest, Bem József u. 20).

Tel./fax: 201–4370, 202–5011, e-mail: ontode@omm.hu, valamint az alábbi tagtársaknál:

a Bányászati Szakosztály részéről
a Vaskohászati Szakosztály részéről
a Fémkohászati Szakosztály részéről
az Öntészeti Szakosztály részéről

Bende Imre, 365–0178
dr. Csirikusz József, 06–30–996–1649
Molnár István, 403–7477; 30–558–4235
Huszics György, 201–4370; 202–5011

Lengyelne Kiss Katalin
múzeumigazgató

Benke István – Peter Huber: Palackba zárt bányászat Bergmannische Geduldflaschen

A magyar bányásztörténeti szakirodalom kevés olyan kiadvánnyal rendelkezik, mint a Magyar Olajipari Múzeum Közleményei 29. számaként két nyelven megjelent „Palackba zárt bányászat” című könyv. Ez a magyar és német nyelvű kiadvány a magyar és osztrák bányásztörténettel foglalkozó szakemberek együttműködésének eredménye, amelyben közös történeti múltunk emlékeit dolgozzák fel.

A bányászpallackok is hungarikumok, mivel Selmezbányán és a környék bányavidékein alakult ki a készítés hagyománya, és innen vitték el Európa-szerte a pallackokat, vagy a mesterség fortélyait, titkait azok a diákok, akik az 1735-ben Selmezbányán megnyílt világhírű bányásziskola, majd akadémia hallgatói voltak. Az európai bányászpallackok bemutatására első ízben egy Bécsben rendezett bányásztörténeti konferencia idején, 1958-ban került sor az Osztrák Néprajzi Múzeum kiállítása alkalmával. A bányásztörténészek és műgyűjtők figyelmét az keltette fel a bányászpallackok iránt, hogy 1985-ben Berlinben majd Bécsben rendezett műtárgyaukción egy-egy bányászpallack kikiállítási árának többszörösén került eladásra.

Az európai bányászpallackokkal kapcsolatos első könyv *Ottó Fitz* és *Peter Huber* nevéhez fűződik, akik 1995-ben átfogó tanulmányt adtak közre a Kárpát-medencei bányászpallackokról. Ez a tanulmány még csak 23 olyan régi bányászpallackról ad számot, amelyek a magyar múzeumokban és magángyűjtőknél találhatóak. Annak ellenére, hogy hazánk jelenlegi területén 125 évvel ezelőtt fejeződött be a nemesércbányászat, még mindig előkerülnek e hajdani világhírű tevékenység emlékei. Bizonyos, hogy az idők folyamán sok megsemmisült, ennek is köszönhető, hogy megnőtt az érdeklődés a bányászati emlékek iránt. Az egyre szélesedő gyűjtési szenvedély és az ezzel együtt járó illegális kereskedelmi tevékenység igen nagy veszteséget okozott, mivel a kereskedők nagyobb anyagi alappal rendelkeznek, mint múzeumaink,

ezért számos muzeális értékű bányászati tárgyunk között a bányászpallackok jó része külföldre került. E könyv megjelenése után határozta el az Érc- és Ásványbányászati Múzeum, hogy összegyűjti és számba veszi a még hazánkban fellelhető összes bányászpallackot. Ennek érdekében a miskolci Herman Ottó Múzeummal közösen 2004 májusában egy nemzetközi türelemüveg-kiállítást rendezett, amelyen 5 országból érkezett alkotások szerepeltek. E kiállításnak olyan nagy sikere volt, hogy közkívánatra Budapesten is meg kellett ismételni, amit a Magyar Olajipari Múzeum és az Érc- és Ásványbányászati Múzeum rendezett meg 2005. április havában.

A szép kivitelű könyv célja, hogy 40 régi bányászpallack adatait feldolgozva tegye közkincsé Magyarország e bányászati emlékeit, korának, készítőjének, technikatörténeti értékeinek meghatározásával együtt.

A kiadvány B5-ös méretben, 150 oldal terjedelemben 24 színes melléklettel jelent meg az Érc- és Ásványbányászati Múzeum Kuratóriuma, a Magyar Bányászati Hivatal, a Pátria Nyomda Zrt. és a MOL Nyrt. támogatásával.

(Tóth János)

Kőolaj- és földgázipari emlékek és plakettek

A „Kőolaj- és földgázipari emlékek Magyarországon” c. könyv után ismét egy kiváló összeállítású, hiánypótló szakmatörténeti könyv jelent meg a Magyar Bányászati Hivatal és Magyar Olajipari Múzeum támogatásával, *Dallos Ferencné* szerkesztésében.

Az OMBKE KFVSz kezdeményezésére elindított bányászati (olajbányászati) hagyományörző kiadványok újabb tagja ez a 120 oldalas könyv, melyben a 288 érem, plakett színes fényképe látható szakszerű numizmatikai leírásokkal és – legtöbb esetben – az alkotó nevének megjelölésével, valamint 13 bányászati vonatkozású miniatűr könyv fedlapjának színes fényképe hívja fel az olvasó figyelmét a szakma-, vagy éppen irodalomtörténeti értékeket bemutató alkotásokra.

A könyv egyes fejezeteiben ismertették érmek, plakettek:

A magyarországi szénhidrogén-mezők felfedezése és művelésbe állítása (20 db)

A szénhidrogén–szállítás jeles eseményei (16 db)

A szakmai vállalatok megalakulása és tevékenységük megjelölése (61 db)

A MOIM (13 db)

Kiváló iparági szakmai, tudományos és társadalmi munka elismerése (19 db)

A szakmai képzés (27 db)

Egyéb szakmával kapcsolatos események (61 db)

Az OMBKE és a Kőolaj-, Földgáz- és Vízbányászati Szakosztály (43 db)

Az OMBKE társegyesületei (28 db)

A bemutatott érmek és plakettek a *MOIM Képző- és Iparművészeti Gyűjteményének*, valamint lelkes hagyományörző kollégáink, tagtársaink gyűjteményének féltett darabjai.

Bár a Függelék II. fejezetében 66 miniatűr könyv felsorolása szerepel, a könyvben sajnos csak 13-nak a képe látható, de ennek bizonyára nemcsak terjedelmi, de komoly anyagi vonzata is gátat szabott.

Kiváló szerkesztői gondolat volt az is, hogy a Függelék I. fejezetben olvashatjuk az OMBKE és más MTE Sz tagegyesületek emlékérmek alapításával kapcsolatos történeti áttekintést is, *Csath Béla* aranyokleveles bányamérnök tollából.

A szép kiállítású könyv a MONTAN-PRESS Rendezvényszervező, Tanácsadó és Kiadó Kft. gondozásában jelent meg. Nyomdai kivitelezése az INNOVA-Print Kft., a grafikai tervezés és a tipográfia a Skicc és Skicc Bt. dolgozóinak munkáját dicséri.

(Dr. Horn János)

Az EU Bizottság „Energia-stratégiai célkitűzései”-ből

Az EU Bizottság 2006. februárban egy olyan energetikai-stratégiát indított el, amelynek az a célja, hogy 2010-ig a közlekedéshez felhasznált üzemanyagokhoz a megújuló energiák 5,75% arányban járuljanak hozzá. Az elektromos energia fejlesztésére felhasznált gázfogyasztás a 25 EU tagállamban 50 Mrdm³-re fog emelkedni. Olaszország, Spanyolország, és Anglia igényli a többlet földgázszükséglet 85%-át. 2005-ben az EU tagországokban 18%-kal emelkedett a szélenergiakapacitás és 40,50 GW szintet ért el az év végén. Egy átlagos évben a meglévő kapacitás mintegy 83 TWh – az EU fogyasztásának 2,8%-ával egyenlő – villamos áramot termel. A következő országokban van a legnagyobb kiépített szélenergiakapacitás: Németország (18,43 GW), Spanyolország (10,03 GW), Dánia (13,12 GW), Olaszország (1,72 GW), Anglia (1,35 GW), Hollandia (1,22 GW) és Portugália (1,02 GW).

Petroleum Economist

A hidrogén várható szerepe a közlekedésben

A nagyobb gépkocsigyártó társaságok már kifejlesztették a hidrogénes tüzelőanyag cellával üzemelő járműveket. Ezek között az egyik első volt a Daimler Chrysler cég. A cég azt remélte, hogy ha hidrogénüzemű tüzelőanyag-cellás járműveket gyárt, azok ára 2012–2015 között versenyképes lesz az azonos teljesítményű szokásos járművekkel. A BMW, Ford, General Motors, Honda, Nissan, Toyota és a Volkswagen társaságok szintén teszteltek ilyen járműveket.

A közlemény megjegyzi, hogy még sok munkára van szükség ahhoz, hogy a tüzelőanyag-cellás hidrogénüzemű járművek kereskedelmi realitást nyerjenek és ennek megvalósulására általában a következő évtized közepét becsülik. A szakértők szerint az egyik fő probléma az elegendő mennyiségű hidrogén tárolása a járműveken. Kezdetben a

tárolótartályokban 200 bar nyomáson tárolták a hidrogént, később 350 barra emelték a szabványt. A legutóbbi technológia már 750 bar nyomást tesz lehetővé. Ez már nagyobb mennyiségű hidrogén gazdaságos szállítását és tárolását teszi lehetővé a töltőállomásokon és csökken a járművek tárolótartályainak mérete is. Egy 125 literes tartály, ilyen nyomás mellett, lehetővé teszi egy szabványos méretű gépkocsi számára több mint 400 km táv megtételét. Szakértők szerint ezen a téren gyors haladás várható, mert a tüzelőanyag-cellák előállítási költsége gyorsan csökken. Ha megoldják a hidrogéntárolást, nincs ami fékezze nagyüzemi elterjedését. Ezt tíz éven belüli időszakra becsülik.

A hidrogén fűtőanyag cellával üzemelő energia előállítási költsége az elmúlt évtizedben kb. 90%-kal csökkent, azonban egy ilyen üzemű jármű ára még mindig magas maradt és gyakran meghaladja a 200 000 USD értéket. Az EU által támogatott „Ökológiai Városi Szállítási Rendszer” keretében Grönland fővárosában három ilyen buszt tesztelnek négy éven át. Új előrelépést jelent az is, hogy Európa több nagyobb városában szintén tesztelik az ilyen járműveket, és ha ezek a tesztek sikeresnek bizonyulnak, az új technológia hamarosan el fog terjedni a magántulajdonú járművek terén is, vagy pl. a Grönland számára nagyon fontos halászflootta üzemeltetésénél is. Az elterjedést segítheti, ha környezetkímélő előnye miatt, mind a hidrogén üzemanyagot, mind az ezzel üzemelő járműveket adókedvezményben részesítik. Egyes vélemények szerint az ilyen üzemű személygépkocsik széles körű elfogadottsága 2020 előtt nem várható, a buszok vonatkozásában azonban ez már 2015 körül reális „üzemanyag-váltási” alternatíva lehet.

Petroleum Economist

Egyre jobban kedvelik a földgázüzemű járműveket Németországban

A felmérések szerint az összes új autót vásárlók 12,5%-a kész arra, hogy a földgázüzemű jármű mellett döntjön. Egy évvel korábban ez az arány még csak 5,8% volt. Az új autót vásárlók 57%-ának pozitív véleménye

van a földgázüzemű meghajtásról, egy évvel ezelőtt még csak 14%-nak volt ez a véleménye. Ezt a megállapítást a „Promit” Piackutató Intézet kérdőíveire adott válaszok alapján szűrték le, ahol olyan magánautó-tulajdonosokat kérdeztek meg, akik két éven belül új autót akarnak vásárolni.

Erdöl, Erdgas, Kohle

Biodízelüzem épül az OMV finomítójában

Az OMV és a finn Neste társaság egy 200 000 t/év kapacitású biodízelüzem építését tervezi az OMV Schwechat-i finomítójában. Az üzem a Neste technológiáját fogja alkalmazni. Úgy tervezik, hogy a termelést 2008 végén indítják be.

Petroleum Economist

Svájc Braziliából importál etanolt

A svájci Szövetségi Tanács nem támogatja a belföldi mezőgazdasági termékekből történő etanol-előállítást. Úgy ítélik meg, hogy a kenyérgabona- és burgonyafélesleget gazdaságosabb az állatok takarmányozására felhasználni, mint abból bioüzemanyagot előállítani. A kísérleti és bemutató üzemekben kifejlesztett ún. „zöld-üzemanyagok” adómentesek. A bioetanolpiac megnyitásában a Szövetségi Tanács gazdasági és ökológiai lehetőségeket is lát. A cukorrépbából gyártott braziliai etanolt kedvezőbb megvásárolni, mint azt a belföldi zöld-termékekből előállítani. A Szövetségi Tanács 2007-től a környezetkímélő üzemanyagokra alacsonyabb adót, míg a benzinre magasabb adót fog megállapítani.

Erdöl, Erdgas, Kohle

Venezuela több etanolt kever a benzinbe

A venezuelai PdV társaság több etanolüzemet épít Yaracuy tartományban. A társaság 20 etanolüzemet tud építeni a régióban. A közlemény szerint a cukornádból előállított etanolt üzemanyagként nem önmagában hasznosítják, hanem a benzinhez keverik.

Petroleum Economist

(Turkovich György)

**Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület a
96. (tisztújító) KÜLDÖTTGYŰLÉSÉT
2007. május 18-án (pénteken) 10.30 órakor tartja**

Helyszín: Szolnok, Művelődési Ház

Napirend:

Megnyitó, köszöntések	Tiszteleti tagok választása
70 éves a magyar szénhidrogén-bányászat	Megemlékezés Kerpely Antalról
A választmány beszámolója	Kitüntetések átadása
Az Ellenőrző Bizottság jelentése	Határozatok
Hozzászólások, indítványok	Szavazatszámoló Bizottság jelentése
Jelölő Bizottság jelölése	Zárszó
Fogadás	

A küldöttgyűlés megrendezését a MOL Rt. támogatja.

A küldöttgyűlés nyilvános, melyre minden egyesületi tagot szeretettel várunk!

Az OMBKE választmánya

A küldöttgyűlésre az OMBKE külön autóbusszt indít Budapestről, mely a MTESz II. ker., Fő utca 68. sz. irodaház elől indul 2007. május 18-án 7:00-kor. Aki ezt igénybe kívánja venni, az jelezze az OMBKE tikárságán (1027 Fő u. 68. 406., tel/fax:(1)201-7337, e-mail: ombke@mtesz.hu).

**Az OMM Öntödei Múzeuma és a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal
2007. június 7–9. között közösen rendezi meg a soron következő
6. harangtörténeti ankétot.**

Az ankét témája: a harangöntődék története, a mesterek munkássága, a harangok felmérése, védettsége, a harangdíszítések, ábrázolatok ikonográfiája. Az építészethez kapcsolódóan: új és régi harangtornyok, felfüggesztési módok, a régi harangszékek megőrzési lehetőségei, a harangok hozzáférhetőségének biztosítása.

ELŐZETES PROGRAM

Június 7. (csütörtök)

10.00–13.00 Előadások
13.00 Büféebed
14.00 Poszterkiállítás
15.00–17.00 Előadások
18.00 Fogadás és Orgonakoncert
a Mátyás-templomban

Június 8. (péntek)

9.00–12.00 Előadások
12.30 Ebéd
13.30–17.00 Előadások
18.00 Csengettyűsök előadása és bográcsos vacsora az Öntödei Múzeum udvarán.

Június 9. (szombat)

Tanulmányút Nógrádba (Tereske – Szügy – Patvarc – Nógrádszakál – Szécsény – Hollókő)
Utazás autóbusszal.

Részvételi díj: 20 000 Ft
Kedvezményes részvételi díj
(előadóknak és nyugdíjasoknak): **16 000 Ft.**

Jelentkezés:

2007. április 15-éig az OMM Öntödei Múzeumában

1027 Budapest, Bem u. 20. • Tel./fax: (36–1)201–4370
• e-mail: ontode@omm.hu

Termékeink:

- Feszítőperemes fém és műanyag rosták
  - Műanyag rosta/rendszerek
(CLIP-TEC, UNIPLANK, UNISTEP
Vibro-Elastic, Síkrosta)
- Hárfa rosták, préshegesztett rosták, perforált lemezek
- Ipari drótszövet (vibrátor fonatok) osztályozó gépekhez, magas kopás- és rezgésálló rugóacélból, rozsdamentes kivitelben is
  - Allgier szitabetétek javítása, felújítása
- Hullámrácsok tetszőleges rácsosztással, jól hegeszthető anyagból, rozsdamentes kivitelben is
- Műszaki szövetek, szítaszövetek 0,04 mm-től rozsdamentes, rugóacél, horganyzott és szénacél anyagokból
- Szűnyoghálók szélein szegett, szőtt kivitelben (barna, fehér, szürke, zöld színekben; 1,0; 1,2; 1,5 m széles tekercsekben)
  - Vadhálók tűzi horganyzott kivitelben
    - Kerítés elemek, kerítésmezők

Tel./Fax: 06-37/341-231; Közvetlen faxszám: 06-37/540-035

Mobil: 06-20/3131-612

E-mail: hutter@h-s.hu Weboldalunk: www.h-s.hu

Nemzetközi Bányamérő Egyesület (ISM) XIII. Kongresszusa 2007. szeptember 24-28., Budapest

Szervezők:

**Nemzetközi Bányamérő Egyesület
Országos Magyar Bányászati és
Kohászati Egyesület
Budapesti Műszaki és
Gazdaságtudományi Egyetem
Miskolci Egyetem Műszaki
Földtudományi Kara**

A Kongresszus meghívója az ISM és
az OMBKE honlapján található:

www.ism.rwth-aachen.de; www.ombkenet.hu

FELHÍVÁS

A személyi jövedelemadó egy százalékanak felajánlására

Ezúton is megköszönjük mindazok támogatását, akik 2006-ban személyi jövedelemadójuk 1%-a kedvezményezettjének az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesületet jelölték meg.

Kérjük tagjainkat, hogy 2007-ben is válasszák adófelajánlásuk kedvezményezettjének az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesületet. A befolyó összeget elsősorban hagyományaink ápolására, továbbá arra kívánjuk fordítani, hogy nyugdíjas tagtársaink és az egyetemisták folyamatosan megkaphassák a Bányászati és Kohászati Lapokat.

Közhasznú egyesületünket úgy támogathatja, ha az APEH által kipostázott adóbevallási csomagban található

RENDELKEZŐ NYILATKOZAT A BEFIZETETT ADÓ EGY SZÁZALÉKÁRÓL

nyomtatványt a következőképp töltsi ki:

A kedvezményezett adószáma:

1	9	8	1	5	9	1	2	-	2	-	4	1
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

A kedvezményezett neve:

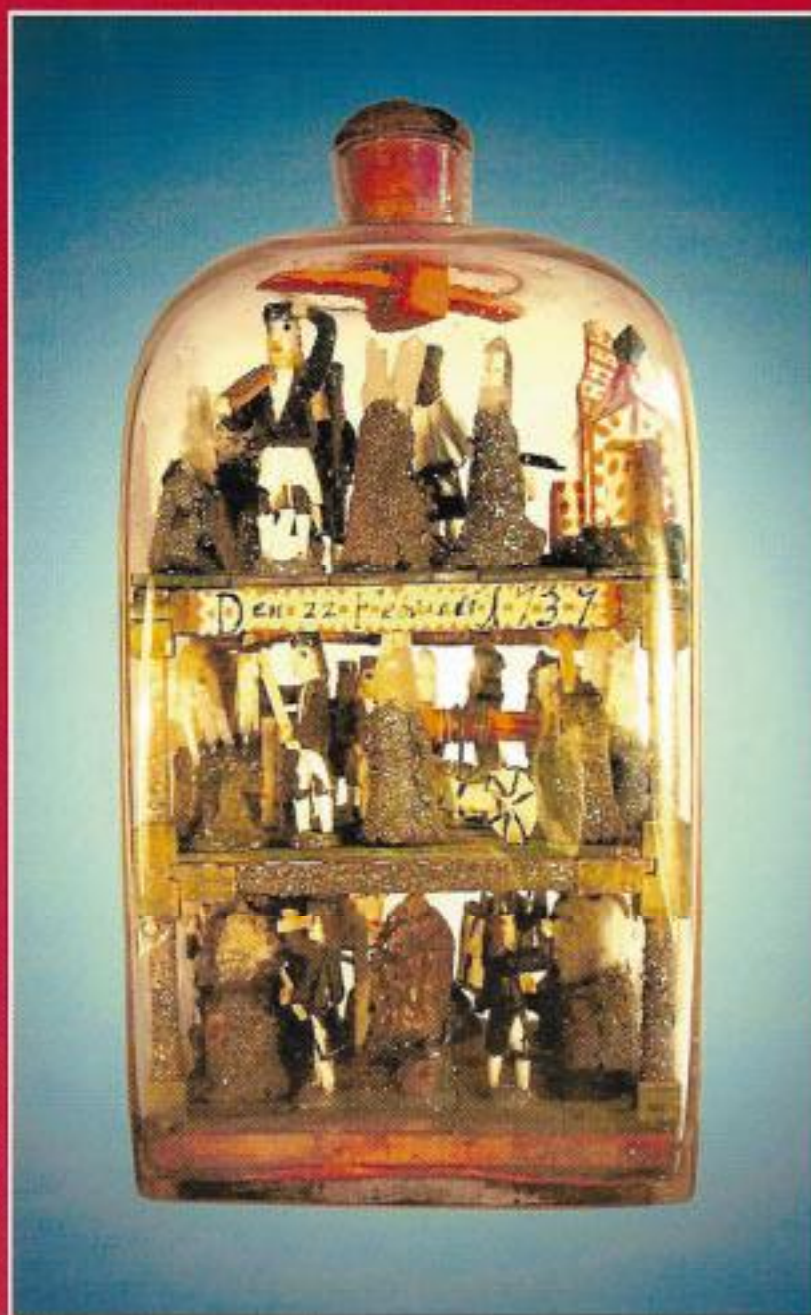
Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület

Ha Ön helyett a munkáltatója készíti el az adóbevallását, kérjük, hogy az adója 1%-ára vonatkozó rendelkezését tartalmazó borítékot szíveskedjék átadni munkáltatója bérelszámolásának, aki ezt az adóhatóságnak továbbítja. Ebben az esetben a borítékot a ragasztott felületére átnyúlóan, saját kezűleg írja alá.

Kérjük, hogy ajánlják ismerőseiknek, munkatársaiknak, barátaiknak is, hogy adóbevallásukban az OMBKE-t jelöljék meg kedvezményezettnek.

Az OMBKE választmánya

PALACKBA ZÁRT BÁNYÁSZAT
*BERGMÄNNISCHE
GEDULDFLASCHEN*

BENKE ISTVÁN - PETER HUBER